

Oprema župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu

Baniček, Elena

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:418975>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za povijest umjetnosti

Diplomski rad

OPREMA ŽUPNE CRKVE SV. IVANA KRSTITELJA U KOPRIVNIČKOM IVANCU

Elena Baniček

Mentor: izv. prof. dr. sc. Danko Šourek

ZAGREB, 2025

Temeljna dokumentacijska kartica

Sveučilište u Zagrebu Diplomski rad

Filozofski fakultet

Odsjek za povijest umjetnosti

Diplomski studij

OPREMA ŽUPNE CRKVE SV. IVANA KRSTITELJA U KOPRIVNIČKOM IVANCU

The furnishing of the church of St. John the Baptist in Koprivnički Ivanec

Elena Baniček

SAŽETAK

U uvodnome dijelu ovoga rada opisuju se prilike u Podravini u vrijeme baroka (XVII. i XVIII. stoljeće). Osvrće se na razloge dugoga korištenja baroknog stila na tom području i na promjene koje je barok donio u ove krajeve. Ostatak rada posvećen je župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu. Razlaže se kronologija njezine izgradnje i argumentira njezina umjetnička važnost. Važan izvor za povijest izgradnje i opremanja crkve u Koprivničkom Ivancu predstavljaju zapisnici kanonskih vizitacija i podatci koje su župnici bilježili u župnu spomenicu, uz pomoć kojih možemo točnije datirati promjene koje su se odvijale kroz stoljeća. Crkva je u nekoliko navrata bila obnavljana, a i danas traje obnova zvonika te će u radu biti riječi o promjenama koje su utjecale na izgled crkve te tko je za njih zaslužan. Opisuje se i analizira glavni oltar sv. Ivana Krstitelja, četiri bočna oltara, propovjedaonica i bogati iluzionistički oslik svetišta (atribuiran Antonu Jožefu Lerchingeru), a kratko se osvrćemo i na orgulje.

Rad je pohranjen u: Knjižnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Rad sadrži: 60 stranica, 29 reprodukcija. Izvornik je na hrvatskom jeziku.

Ključne riječi: barok, Koprivnički Ivanec, Podravina, sv. Ivan Krstitelj, Anton Jožef Lerchinger

Mentor: izv. prof. dr. sc. Danko Šourek, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ocjenjivači:

izv. prof. dr. sc. Tanja Trška, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu;

v. asist. dr. sc. Maja Žvorc, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu;

izv. prof. dr. sc. Danko Šourek, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Datum prijave rada: _____

Datum predaje rada: _____

Datum obrane rada: _____

Ocjena: _____

Izjava o autentičnosti rada

Ja, Elena Baniček, diplomantica na Istraživačkom smjeru – modul Umjetnost renesanse i baroka diplomskoga studija povijesti umjetnosti na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, izjavljujem da je diplomski rad pod nazivom „Oprema župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu rezultat mog istraživanja i u potpunosti samostalno napisan. Također, izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije izravno preuzet iz nenavedene literature ili napisan na nedozvoljen način, te da se tekst u potpunosti temelji na literaturi kako je navedeno u bilješkama, uz poštivanje etičkih standarda u citiranju i korištenju izvora.

U Zagrebu, 2025. Vlastoručni potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. BAROK U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ	3
2.1. Barok u Podravini	4
3. POVIJEST CRKVE U KOPRIVNIČKOM IVANCU	7
3.1. Povijest današnje župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu.....	10
3.1.2. Današnje stanje crkve	19
4. CRKVENI INVENTAR	20
4.1. Glavni oltar	22
4.2. Bočni oltari	26
4.2.2. Oltar Majke Božje.....	26
4.2.3. Oltar sv. Antuna Padovanskog	29
4.2.4. Oltar Presvetog Srca Isusovog	30
4.2.5. Špilja Majke Božje Lourdske.....	32
4.3. Propovjedaonica	34
4.4. Oslík svetišta.....	36
5. ZAKLJUČAK	48
6. POPIS LITERATURE	49
7. POPIS ARHIVSKIH IZVORA	50
8. POPIS MREŽNIH STRANICA	51
9. POPIS SLIKOVNIH PRILOGA	53
10. SUMMARY	56

1. UVOD

Danas na području Podravine ne nalazimo veliki broj spomenika iz razdoblja gotike, a razlog tome je taj što se tek u baroku započelo intenzivnije graditi kamenom i ciglom koji su zamijenili dotad čestu uporabu drva. Barokno razdoblje uvelike je utjecalo na izgled i opremu sakralnih građevina koje su se intenzivno pregrađivale i time prilagođavale novim društvenim, umjetničkim i pastoralnim prilikama.

Na pojavu baroka u Podravini, te na kvalitetu umjetničkih narudžbi, utjecale su povijesno-geografske prilike, tradicijski graditeljski tijek, kulturne i političke značajke i slično.¹ Barokni je razvoj u Podravini započeo nešto kasnije nego u ostalim dijelovima sjeverozapadne Hrvatske, a to primjećujemo i u Koprivničkom Ivancu. Jednom usvojen, novi je stilski obrazac u Podravini dominirao gotovo dva stoljeća. Barokne sakralne građevine su se podizale i u XIX. stoljeću, no iz Europe su stizali novi utjecaji pa uočavamo elemente postbaroknih stilova.² Uz crkve u Koprivnici, Legradu i Kuzmincu, crkva sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu predstavlja jedan od najreprezentativnijih primjera sakralnog graditeljstva u duhu baroka.

Uvodni dio ovoga rada pružit će kratak osvrt na povijesne i umjetničke prilike XVII. i XVIII. stoljeća u Hrvatskoj i u Podravini. Slijede podatci o početku gradnje crkve u Koprivničkom Ivancu te o kronologiji crkava koje se tu bilježe od 1334. godine, a koje su prethodile onoj današnjoj. Temeljem dostupne literature (i objavljenih izvora) nastojat će se opisati sve promijene ranijih sakralnih građevina, te navesti najistaknutije mjesne župnike (važne za vjerski, ali i umjetnički razvoj). U drugom dijelu rada, temeljem neposrednoga uvida u spomenik (crkvu i njezinu opremu), analizirat će se umjetnička ostvarenja u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu, prije svega njezini oltari, propovjedaonica i iluzionistički oslik u svetištu. Cilj ovoga rada je prikazati cjelokupnu opremu i time uputiti na mjesto župne crkve u Koprivničkom Ivancu u sklopu umjetničke baštine Podravine i sjeverozapadne Hrvatske. Sama crkva, kao i župni dvor, orgulje i ostali crkveni inventar ubrajaju se u popis zaštićenih kulturnih dobara na području Koprivničko-križevačke županije.³ U radu će se sagledati i problematika određivanja autorstva iluzionističkog

¹ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica, s posebnim osvrtom na župne crkve u Kuzmincu i Koprivničkom Ivancu«, u: *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 6-7, 1994., str. 59.

² Anđela Horvat, »O baroku u srednjoj Podravini«, u: *Podravski zbornik*, 3, 1977., str. 203-228; Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 63.

³ *Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Koprivničko-križevačke županije*, https://www.prostorno-kkz.hr/images/2020/kulturna_bastina/popis_zasticenih_kulturnih_dobara_kkz_2020.pdf [pregledano 10. listopada 2024.]

oslika svetišta te će se prenijeti zaključci dosad provedenih istraživanja. Također, cilj rada je i upotpuniti postojeću literaturu novijim saznanjima te pokušati načiniti cjeloviti povijesno-umjetnički prikaz ovoga važnoga spomenika baroka u Podravini.

2. BAROK U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ

Umjetnost baroka se u XVII. stoljeću krenula širiti iz Rima cijelom Italijom, a kasnije su i ostali dijelovi Europe počeli prihvaćati nove umjetničke utjecaje. Renesansu koju je karakterizirala zatvorenost i harmonija, zamijenila je oblikovna suprotnost, koja se isticala svojom otvorenošću i dinamičnošću. Različite političke okolnosti određivale su karakter i intenzitet prisutnosti novog stila, pa je tako Hrvatska tijekom XVII. i XVIII. stoljeća prihvaćala utjecaje iz Italije i Austrije te je barok, od kraja XVII. stoljeća postao dominantnim umjetničkim izrazom. Našao je svoj put i do pučke umjetnosti u kojoj se sve više razvijao i najduže zadržao.⁴ U Hrvatskoj se barok ne razvija kao što je to u Italiji te ga ne možemo podijeliti u uobičajene razvojne faze (rani, visoki, kasni). Barokna umjetnost u Hrvatskoj, kao i drugdje, ovisila je o mnogo faktora kao što su umjetnici, naručitelji, vremenske prilike, regije. Iz ovih razloga barok u Hrvatskoj moguće je podijeliti na dvije faze, XVII. stoljeće (rani barok) i XVIII. stoljeće (zreli i kasni barok), no valja napomenuti i stalno prisutan pluralizam stilova.⁵ Za vrijeme početka baroka crkve na području današnje Hrvatske bile su opustošene i siromašno opremljene, a razlog tome su bile stalne opasnosti i dolasci neprijatelja te su iz tog razloga ondašnja zdanja zahtijevala obnovu.⁶

Godina 1683. obilježena je kao početak baroka u pokrajinama Austrije zbog pobjede nad Osmanlijama kod Beča te su se ti događaji odrazili i na naše krajeve.⁷ U početku, tijekom XVII. stoljeća, kiparstvo je – kao i ostale likovne umjetnosti – bilo uglavnom religioznoga karaktera, a najvažnija mjesta likovnoga izraza bili su oltar i propovjedaonica. Ta su dva elementa nudila veliki prostor za dekorativne komponente kao što su kipovi, a najčešće korišteni materijal bilo je drvo u kojem su se rezbarili oltari, propovjedaonice i ostali crkveni namještaj. Uz drvo, koristio se i kamen na pročeljima crkava i na gradskim trgovima te u manjoj mjeri i skupocjeni mramor, no on je uglavnom korišten samo na području glavnih središta (kod nas je to bio Zagreb).⁸

⁴ Doris Baričević, *Barokno kiparstvo sjeverne Hrvatske*, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Školska knjiga, 2008., str. 13.

⁵ Katarina Horvat-Levaj, *Barokna arhitektura*, Zagreb: Naklada Ljevak, 2015., str. 9-10.

⁶ Doris Baričević, *Barokno kiparstvo*, 2008., str. 15.

⁷ Isto, str. 13.

⁸ Isto, str. 14.

2.1. Barok u Podravini

Barokna umjetnost na području Podravine predstavlja značajan period kulturnog i umjetničkog razvoja ovog područja. Na ovom je području najveći i najznačajniji grad bio Koprivnica, koja je u to vrijeme bila raskršće puteva te je imala važnu političku i kulturnu ulogu u Podravini.

Na različito vrijeme i intenzitet usvajanja i razvitka baroknoga stila u različitim sredinama, utjecale su, kako je već istaknuto, brojne povijesne okolnosti. Iako je umjetnička djelatnost – osobito tijekom XVII. stoljeća – na području Podravine bila skromnija negoli u drugim dijelovima tadašnje (banske) Hrvatske, naručiteljski je zamah bio najprisutniji upravo na polju crkvene umjetnosti.⁹ Na to su utjecale prije svega nepovoljne političko-gospodarske prilike: nakon dugotrajnog ratovanja s osvajačkim osmanskim četama, okončanoga krajem XVII. i početkom XVIII. stoljeća, obnova i izgradnja novih sakralnih objekata na području Podravine kulminirala je u drugoj polovici XVIII. stoljeća.¹⁰

Kako u svjetovnoj (i vojnoj), tako i u sakralnoj arhitekturi u Podravini se dugo vremena zadržao tradicionalan način drvene gradnje te je to razlog svojevrsnoga prekida kontinuiteta između gotike i baroka, vidljivoga u drugim dijelovima sjeverozapadne Hrvatske. Na kasni početak (ponovne) gradnje opekom i kamenom, odnosno zamjene drvene građe, uvelike je utjecala i već spomenuta trajna osmanska prijetnja tijekom XVI. i XVII. stoljeća, opća nesigurnost, ali i vojna organizacija područja (koje je dijelom pripadalo Vojnoj krajini).¹¹ Među rijetkim crkvama koje su započele proces obnove već u XVII. stoljeću bile su dvije koprivničke crkve: župna crkva sv. Nikole (uglavnom dovršena 1657. godine) i kompleks franjevačkog samostana sv. Antuna Padovanskog (uglavnom dovršen 1685. godine). Uz ove dvije gradske crkve treba spomenuti i crkvu Blažene Djevice Marije (tada kapela) u Močilama (uglavnom dovršena 1700. godine) koja zajedno uz spomenute dvije crkve čini skupinu dominantnih sakralnih građevina koje su utjecale na daljnji razvoj baroknog graditeljstva u Podravini.¹² Gotovo su u svim ostalim župnim središtima crkve bile sagrađene od drveta, pa je odluka o njihovom rušenju i izgradnji novih objekata ovisila o nizu faktora. Zidane crkve su počele zamjenjivati one dotrajale na inicijativu dobrotvora, mještana i župnika, a na cijeli je proces svakako utjecao i demografski čimbenik (od kraja XVII.

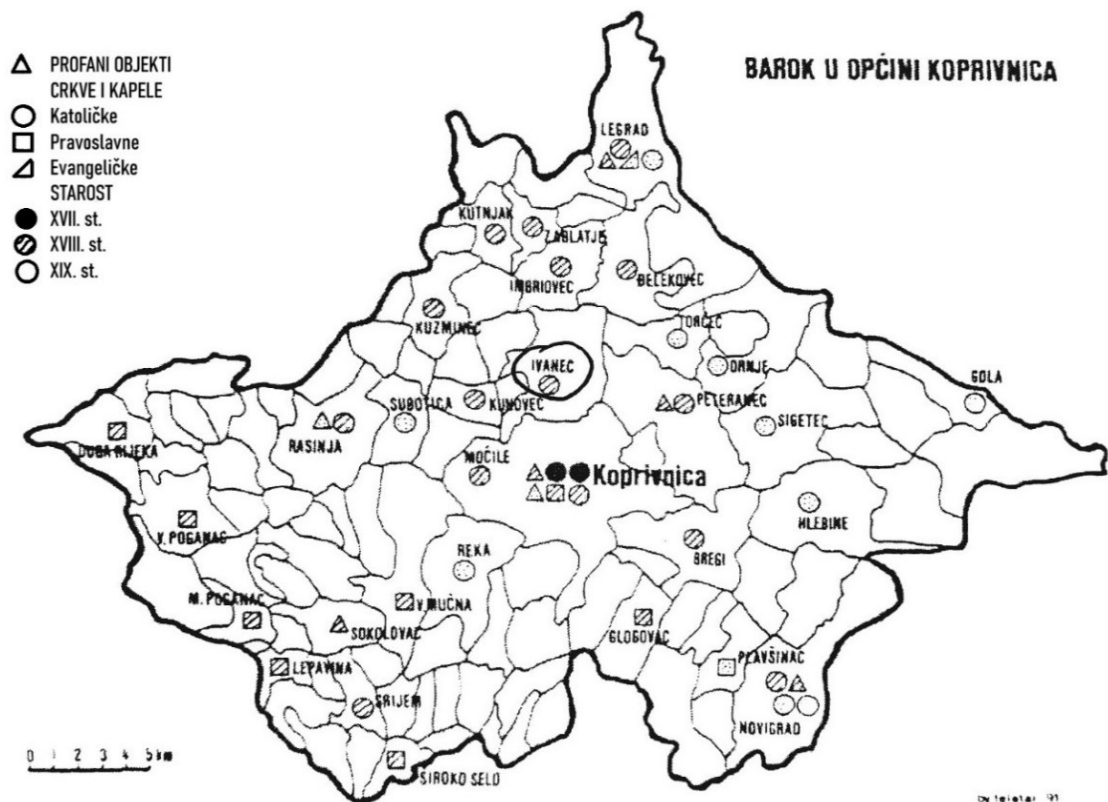
⁹ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 59.

¹⁰ Isto, str. 60.

¹¹ Isto, str. 60.

¹² Isto, str. 62.

stoljeća), jer skromne dimenzije drvenih crkava nisu bile pogodne za sve veći broj stanovništva. Uz to su se, slijedeći uobičajenu baroknu praksu, sve češće podizala pjevališta i postavljale orgulje koje su bila sve češća pratnja tijekom obreda.¹³ U to su vrijeme sagrađene barokne crkve uglavnom bile jednobrodne, imale su izduženu lađu, zaobljeno svetište, vertikalni zvonik na dnu lađe, uz kor, a u unutrašnjosti su bile bogato opremljene, a kod opreme su sudjelovali razni kipari, majstori, stolari, klesari, slikari, kovači itd. Na tom je području tijekom XVII., XVIII. i prve polovice XIX. stoljeća sagrađeno trideset i sedam važnih crkvenih građevina te je barok u Podravini do danas ostao čest i prepoznatljiv stil sakralne arhitekture. Od spomenutih trideset i sedam sakralnih baroknih građevina, svega dvije su iz XVII. stoljeća, dvadeset i tri ih je iz XVIII. stoljeća, a dvanaest je sakralnih građevina sagrađeno u prvoj polovici XIX. stoljeća.¹⁴

Slika 1. Prostorni raspored najvažnijih baroknih crkava i kapela na području Koprivnice

¹³ Anđela Horvat, »Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj«, u: Anđela Horvat, Radmila Matejčić, Kruno Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1982., str. 248-254.

¹⁴ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 60.

Topografski prikaz najvažnijih crkava i kapela na području Koprivnice (**Slika 1.**) pobliže prikazuje raširenost baroknih sakralnih objekata na području općine Koprivnica. Važno je uočiti i činjenicu da je graditeljski zamah pritom dosegao i do najmanjih mjesta i tako polako posve oporavio Podravinu nakon stoljeća ratovanja, a umjetnost približio svim slojevima društva. Karakteristično je i to da su se sve češće postavljali javni kameni spomenici stupovi (u funkciji poslijetridentske vjerske obnove),¹⁵ te se time također širio duh novoga stila. Barokni su kipari našeg područja uglavnom bili domaći, no često i stranog podrijetla, a najčešće su dolazili iz austrijskih zemalja.¹⁶ U to su vrijeme umjetnici velikim dijelom ostajali anonimni te je iznimno neobično da je na području Podravine zabilježeno čak dvadesetak imena različitih majstora. Kako je dio Podravine bio pod Vojnom krajinom nailazimo na djela čiji su majstori dolazili iz Njemačke ili Austrije, a jedan od značajnijih domaćih majstora u to vrijeme bio je Stjepan Severin (Sever).¹⁷ Stjepan Severin bio je najznačajniji kipar pokrajinskog kiparstva naših prostora te je do danas sačuvan velik broj njegovih djela koje je napravio za vrijeme tridesetogodišnjeg rada svoje dvorezbarske radionice. Podravina nam daje dobar uvid u pokrajinske i pučke majstore, a njihova je karakteristika bila smisao za slikovitost i cjelinu, bogatstvo dekorativnih elemenata, dramatični kontrasti te kipovi sputani u pokretu na kojima je primjetljiv manjak njihova školovanja.¹⁸

¹⁵ Sanja Cvetnić, *Ikonografija nakon Tridentskoga sabora i hrvatska likovna baština*, Zagreb: FF-press, 2020. [2007.], str. 207-208.

¹⁶ Doris Baričević, *Barokno kiparstvo*, 2008., str. 14.

¹⁷ Anđela Horvat, »O baroku«, 1977., str. 226. O kiparu Stjepanu Severu / Severinu, vidjeti: Zdenko Balog, *Križevački kipar Stjepan Sever(in). Najznačajniji predstavnik pokrajinskog baroka u sjevernoj Hrvatskoj*, Križevci: Gradski muzej Križevci, 2021.

¹⁸ Doris Baričević, *Barokno kiparstvo*, 2008., str. 181.

3. POVIJEST CRKVE U KOPRIVNIČKOM IVANCU

Nakon uvodnoga opisa povijesnih zbivanja na području Podravine u vrijeme baroka (tj. XVII. i XVIII. stoljeća), slijedi detaljniji pregled povijesti nastanka župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivanču, tj. događaja koji su prethodili njezinu opremanju i uređenju unutrašnjosti tijekom druge polovice XVIII. i XIX. stoljeća. Ova je župna crkva, nakon sakralnih građevina s kraja XVII. stoljeća (župne crkve sv. Nikole i kompleks franjevačkog samostana sv. Antuna Padovanskog u Koprivnici), jedna od znamenitijih crkava građenih u baroku na području Podravine. Svakako vrijedi istaknuti da je crkva bila nekoliko puta rušena i ponovno građena, ovisno o potrebama ondašnjih župljana i župnika Koprivničkog Ivanca.

Početak svih događanja započinjemo 1100. godine kada su u Jeruzalemu bili osnovani viteški redovi Ivaniti (Ivanovci) i Templari.¹⁹ Ova su oba viteška reda došla vrlo rano u Hrvatsku, a Ivaniti su u njoj boravili sve do kraja XV. i početka XVI. stoljeća.²⁰ Dolaskom u naše krajeve dobili su posjede na kojima su gradili prostore za prihvat putnika, a to su uglavnom bile crkve i gostionice. Oni su se ubrzo raširili na području Hrvatske, a pretpostavlja se kako su već u XII. stoljeću podignuli kapelu sv. Ivana Krstitelja.²¹ Crkva u Koprivničkom Ivanču spominje se u XIV. stoljeću, točnije 1334. godine, u prvom popisu župa Zagrebačke biskupije koji je sastavio Ivan arhiđakon Gorički («ecclesia b. Johannis de Cerouicha»),²² te je u to vrijeme bila zidana. U travnju 1603. godine ta je crkva pretrpjela velika oštećenja i stradala je kada su krimski Tatari u osmanskoj službi opljačkali Podravinu.²³ Kao župna crkva prvi se puta spominje tek 1650. godine.²⁴ Te je godine u Podravinu ponovno provalilo 3000 Tatara koji su krenuli paliti sve crkve od Koprivnice pa do Varaždina, no to nije zadnji njihov pokušaj. Isti su napad pokušali provesti i 1663. godine kada je njih 10 000 krenulo da ponove događaj iz 1603. godine, no zaustavio ih je Nikola Zrinski.²⁵

Poslije tog događaja, lokalno je stanovništvo krenulo s ponovnom izgradnjom crkve na ruševinama one prvotne, no ovaj su put odlučili graditi drvenu sakralnu građevinu od hrastovih greda. O sljedećim poduhvatima rušenja i ponovne izgradnje crkve u Koprivničkom Ivanču kroz godine govori nam zagrebački kanonik Andrija Vinković koji je obavljao kanonske vizitacije na

¹⁹ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa Koprivnički Ivanec, Kuzminec, Rasinja, Imbriovec, Peteranec, Drnje, Legrad i Štrigova*, Koprivnica: Meridijani, 2015., str. 20.

²⁰ Lelja Dobronić, *Templari i Ivanovci u Hrvatskoj*, Zagreb: Dom i svijet, 2002., str. 8.

²¹ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji u župi Koprivnički Ivanec*, Koprivnica: Baltazar, 2011., str. 15.

²² Josip Buturac, »Popis župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine«, u: *Starine Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, knj. 59, 1984., str. 76, br. 294.

²³ Rudolf Horvat, *Rimokatoličke župe u Hrvatskoj Podravini*, Zagreb: [s. n.], 1941., str. 24.

²⁴ Josip Buturac, »Popis župa zagrebačke biskupije«, 1984., str. 76, br. 294.

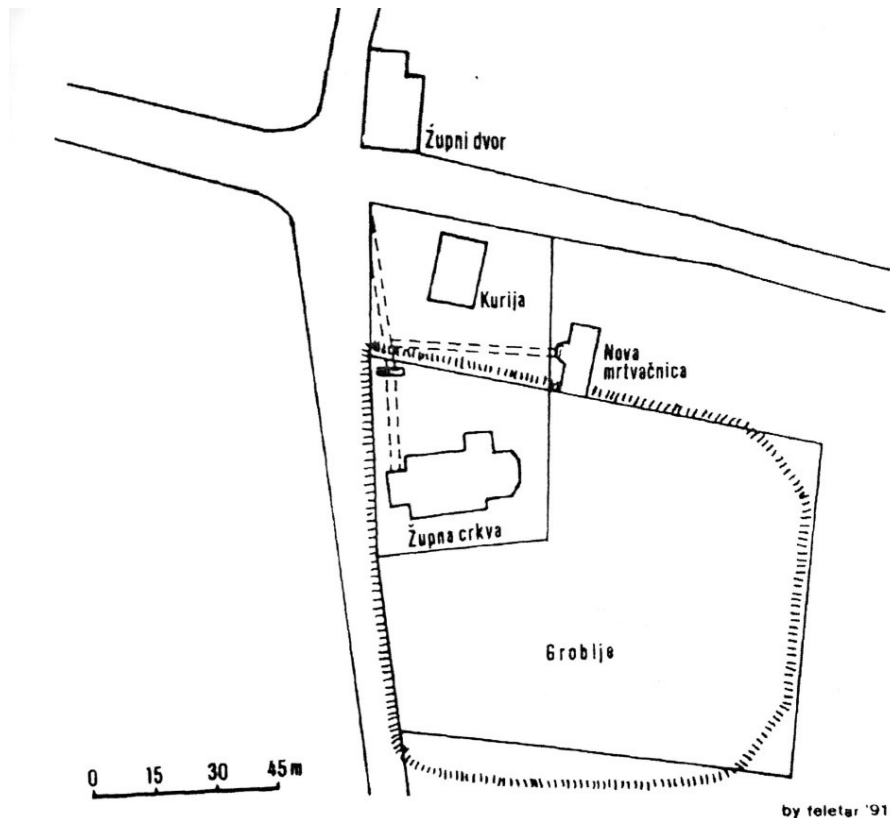
²⁵ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 21.

tom području. Iz njegovih zapisa o gradnji i stanju župe, o životu župljana i župnika saznajemo mnogo bitnih informacija o vjerskom životu i tijeku gradnje crkve.²⁶ Kanonik Andrija Vinković stigao je u Koprivnicu 8. ožujka 1659. i prvi opisao koprivničku župu, a 1. travnja 1659., obavio je kanonsku vizitaciju u Koprivničkom Ivancu. Prema njegovim zapisima ondašnja je drvena crkva bila podignuta na zidovima stare crkve, oltar tj. menza oltara bila je zidana, no nije bila posvećena, kao ni cijela crkva. Dalje govori da se iznad oltara, tj. menze nalazila slika Blažene Djevice Marije s malim Isusom, dok su sa strane stajali kipovi sv. Margarete i sv. Agate. Umjesto u klasičnom tornju sa zvonikom, dva su crkvena zvona bila ovješena na četiri stupa. Oko crkve se u to vrijeme već prostiralo groblje, a župni je dvor bio sagrađen pored crkve (**Slika 2.**).

Andrija Vinković u zapisniku provedene vizitacije nije imao riječi hvale za ondašnje stanovništvo Koprivničkog Ivanca. Opisao ih je kao nepobožne i neposlušne župljane koji ne mare za crkvene obrede, župnika pa ni za ostale župljane koji su uključeni u svetu misu i propovijedi. Ondašnji župnik bio je Ivan Mornarić koji je obnašao dužnosti župnika u Koprivničkom Ivancu od 1659. pa do 1665. godine. Prije Ivana Mornarića župnik je bio Martin Frigan od 1636. do 1659. godine, a prije njega 1501. godine spominje se župnik, tj. *plebanus* Demetrius.²⁷

²⁶ Rudolf Horvat, *Rimokatoličke župe*, 1941., str. 25-26.

²⁷ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 15.

Slika 2. Položaj župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu

Šest godina poslije, Andrija Vinković ponovno dolazi u Koprivnički Ivanec i donosi nam podatke o velikim promjenama koje su se odvijale u to vrijeme. Drugi je Vinkovićev kanonski pohod bio proveden 19. studenoga 1665. te je u njegovu zapisu kanonik zabilježio kako su te godine župljani srušili staru crkvu i od preostalog drva izgradili mostove po cijelome selu. Na istom su mjestu te iste godine sagradili novu, veću crkvu, koja je ponovno bila drvena, ali je imala kamene temelje. U to su vrijeme župljani otjerali iz mjesta svog župnika Ivana Mornarića pa je župa bila ispražnjena i neko vrijeme crkva nije imala župnika. Prilikom tog posjeta crkva još nije bila dovršena, djelomično nije imala vrata, a ni krov, još nije bila ožbukana, a nije imala ni oltare.²⁸

No, ni ova crkva nije dugo potrajala. Već 1687. godine župljani je ruše i grade novu, također drvenu, dok Franjo Brdarić navodi da se rušenje crkve odvalo 1688. godine. Iz navedenih godina moguće je nagađati da se rušenje crkve i gradnja nove odvijala uz pomoć ondašnjeg župnika Michaela Orijevića (bio je župnik od 1680. do 1687. godine) ili župnika Gregorija Matheašića (bio je župnik od 1687. do 1690. godine). Građevno drvo prethodne (treće) župne crkve Koprivničkog

²⁸ Rudolf Horvat, *Rimokatoličke župe*, 1941., str. 26.

Ivanca odvoze u Kunovec (mjesto udaljeno 3 km od Koprivničkog Ivanca) te od njega, 1688. godine grade i podižu kapelu sv. Barbare. Iako danas ne nalazimo podatke o naručiteljima crkve i ostale opreme, poznata su nam imena župnika onog vremena koji su sudjelovali u gradnji. Nakon spomenutog Gregorija Matheasića, župnici crkve u Koprivničkom Ivancu bili su: Martin Horvat (1691. – 1701. godine), Matia Hargoti (1702. – 1708. godine), Stjepan Dietrih (1709. – 1721. godine), Matija Rogović (1722. godine), Adam pl. Stepanić (1723. – 1724. godine), Ivan Širaić (1724. – 1729. godine) te nakon njega dolazi Juraj Đuričić (u nekim izvorima Đurić) koji nam daje opis ondašnje (četvrte po redu) nove crkve 1733. godine.²⁹ Župnik Juraj Đuričić došao je u Koprivnički Ivanec 1728. godine te je u tom mjestu obnašao posao župnika sve do svoje smrti 1736. godine.³⁰ Prema njegovu je opisu ondašnja crkva bila drvena, temelji su joj bili kameni, a toranj je bio zidan opekom do visine crkvenih zidova. Crkva je posjedovala tri zvona od kojih su se dva nalazila u tornju crkve, a jedno u samoj crkvi jer je bilo oštećeno. Župnik Juraj Đuričić spominje i da je crkva u to vrijeme posjedovala četiri kaleža s pliticama (patenama), pokaznicu (monstrancu), čestičnjak (ciborij), crkveno ruho, među kojim je bilo osam albi, deset tjelesnika (korporalija) i čak trinaest misnica (kazula).³¹ To je vrijeme crkva posjedovala manje oltara, nego što je to danas, te su oni postojeći danas dijelom izmijenjeni. Crkva je imala glavni oltar sv. Ivana Krstitelja te bočne oltare Majke Božje Svijećne i oltar sv. Ladislava.³²

3.1. Povijest današnje župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu

Župnika Jurja Đuričića iste je godine naslijedio Mihael Mikšić koji je bio župnik sve do 1753. godine te je za njegovo vrijeme došlo do mnogih promjena u razvoju Koprivničkog Ivanca i vođenja župe. Župnik Mihael Mikšić, koji je prije dolaska na poziciju župnika bio kapelan u Koprivnici 1732. godine, dijelom je zaslužan za gradnju nove, barokne crkve, a godine 1751. krenuo je voditi i (sačuvane) župne matice. Iako Franjo Brdarić spominje godinu 1751., u šematizmu zagrebačke biskupije navedena je godina 1761. kao početak vođenja matice crkve. Do pogreške je došlo zato što su početni listovi matice poderani te o tome govori župnik s početka XIX. stoljeća, Ljudevit Frigan: »Matricula haec baptisatorum clauditur, atque abhine inscribentur

²⁹ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 15.

³⁰ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 23-24.

³¹ Rudolf Horvat, *Rimokatoličke župe*, 1941., str. 27.

³² Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 22.

baptisati nova matricula ob periculum ne haec matricula penitus laceretur, cum plurima iansint lacerata folia.«³³

Svakako najvidljiviji doprinos župnika Mihaela Mikšića izgradnja je nove, zidane župne crkve u Koprivničkom Ivancu, započete 1742. godine. Crkva je podignuta troškom naroda i same župe te je bila prislonjena već postojećem tornju, a barokni je svod bio sagrađen od drva te je moguće da je ponestalo sredstava ili pak nije bilo dovoljno vještog graditelja da ispuni njihove zamisli. O tome da je crkva sagrađena uz toranj, koji je sagrađen ranije negoli crkva, govori urbarij iz 1739. godine.³⁴ Zvonik crkve je i danas naslonjen na glavno pročelje crkve (**Slika 3.**) te taj primjer nalazimo i na kompleksu franjevačkog samostana sv. Antuna Padovanskog u Koprivnici, sagrađenog nešto ranije od crkve u Koprivničkom Ivancu. Toranj crkve, odnosno zvonik, kvadratnog je oblika te je u prizemlju prohodan kako bi tvorio prolaz u crkvu. Katovi tornja nisu međusobno odijeljeni, no možemo zaključiti kako toranj ima četiri kata od kojih prvi nema otvore, drugi i treći imaju po jedan mali kvadratni otvor samo s južne strane, a zadnji kat ima sa sve četiri strane postavljena dva, uska, polukružno zatvorena, pravokutna prozora, a na vrhu je postavljena kapa tornja. Nove su crkve onoga doba zahtijevale i veći prostor zbog povećanog broja stanovništva.

Prema izvještaju u zapisniku kanonske vizitacije provedene 6. veljače 1744., nova je crkva bila duga dvanaest i visoka šest hvati, dok je u svetištu bila široka pet hvati, a u sredini lađe šest hvati.³⁵ Unutar te zidane crkve još se nalazila stara drvena crkva, koju su planirali uskoro ukloniti kako bi središnji dio crkve (tj. brod) mogao dobiti svod koji se u tom trenutku nalazio samo nad svetištem. U svetištu crkve nalazio se stari glavni oltar sv. Ivana Krstitelja, dok su druga dva oltara još uvijek bila u staroj crkvi.³⁶ Sa sjeverne strane svetišta opisan je ulaz u sakristiju koja je također bila novopodignuta, zidana i nadsvođena, te je imala još jedna vrata koja su je povezivala s grobljem. Sakristija je imala dva prozora: veći na istočnoj strani, a manji nad vanjskim vratima. Novo svetište imalo je tri prozora: dva s južne i jedan s istočne strane, a crkveni brod njih osam: na južnoj strani tri u donjem i dva u gornjem dijelu, na istočnoj – iznad pjevališta – dva, te na sjevernoj strani jedan. Crkva je zadržala stari (zidani) toranj, a vizitator navodi kako će je moći bolje opisati kada, Božjom milošću, bude dovršena. Imala je dvojna vrata: glavna na zapadnoj, te sporedna (manja) na južnoj strani, te je bila natkrivena novim krovom. Oltari su bili opremljeni

³³ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 24.

³⁴ Isto, str. 19.

³⁵ Od početka XVII. stoljeća dužina bečkoga hvata (klafter, lat. *orgia viennensis*) iznosio je između 1894,89 i 1896,61 mm. Usp. Zlatko Herkov, »Prinosi za poznavanje naših starih mjera za dužinu i površinu (I. dio)«, u: *Zbornik Histojskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, sv. VII., 1974., str. 73.

³⁶ Rudolf Horvat, *Rimokatoličke župe*, 1941., str. 28.

portatilima i svim potrebnim za služenje svete mise, a kaleži i druga oprema još uvijek su se čuvali u staroj sakristiji (uz staru drvenu crkvu). Presveto se čuvalo u svetohraništu (tabernakulu) glavnoga oltara i srebrenom čestičnjaku (ciboriju), a sveta ulja – privremeno, zbog hladnoće – u župnikovoj sobi (inače su bila pohranjena u krstionici u crkvi). Vizitator navodi i kako je groblje koje se prostiralo oko crkve bilo djelomično uništeno tijekom izgradnje, no kako će s vremenom biti ponovno ograđeno. Nakon prethodne vizitacije (1742.) crkva je na dar dobila jednu šarenu svilenu misnicu (kazulu), a srebreni i pozlaćeni kalež koji se do tada nije rabio, bio je očišćen, te je sada služio za pranje (obluciju).

»De ecclesia parochiali S. Ioan[nis] Bapt[istae] in Ivanecz supra Kapronczam.

Anno D[omi]ni 1744. die 6a februarii hanc ecclesiam visitavi, quae de novo tota ex muro erecta est, longa intrinsecus orgiis quasi 12, lata vero in corpore quidem orgiis 6, in sanctuario quinqu[ue], alta orgiis sex. Eius sanctuarium sub fornicem positum, ex quo versus septentrionem ingressus est in sacristiam pariter de novo ex muro erecta[m] & sub fornicem positam, ad quam etiam alia porta est ex caemeterio. In ea fenestrae binae, maior versus orientem, minor supra portam externam. In corpore eccle[si]ae manet adhuc antiqua eccle[si]a lignea brevi tamen efferenda fornix[ue] in eodem corpore ponenda. Eccle[si]a strata non est, in sanctuario in mensa altaris murata noviter reposita est ara maior S. Ioannis antiqua, residuae duae arae collaterales adhuc manet in ecclesia antiqua. In sanctuario fenestrae tres meridiem versus duae, tertira ad oriente, in corpore vero ecclesiae sunt octo, ad meridiem quidem inferiores tres superiores duae, ad accidente[m] supra chorum primo erigendum duae, ad septentrionem vero una. Turris prior manet, citum beneficio Dei eccle[is]ia perfecta fuerit, uberius describi poterit, in eccle[si]a portae duae maior ab occidente[m], minor vero a meridie[m]. Eccleisa tota de novo tecta est.

Altaria portatilibus & reliquis necessariis ad dicendam missam p[ro]visa sunt, calices vero in sacristia antiqua, cum antiqua ecclesia efferenda, [...] cum reliquis sacerdotalibus apparatus conservat[ur].

V[enerabile] Sacramentu[m] in tabernaculo arae maioris in ciborio argenteo deaurato substrato ei corporali mundo una cum monstrantia conservat[ur]. Lampas adhuc in sanctuario non est, adeoq[ue] pro hoc tempore nec accendit[ur] ante V[enera]bile[m].

Sacra olea in cubiculo d. parochi propter frigus tempore hyemali in suis tribus vasculis, existente etiam a parte vasculo distincta p[er] oleo infirmoru[m] conservant[ur], aqua vero baptismalis etiam hoc tempor hyemali in eodem cubiculo manet, aliis vero temporibus in baptisterio in ecclesia priori erecto, & in nova deinde opportuno loco reponent[ur].

Caemeterium circa ecclesiam tempore erectionis novae ecclesiae in parte destructu[m] sensim tamen rursus cingendum.

Post ultimam visitationem dono aquisita est una casula sericea coloris varii cum suis accessoriis. Scyphus argenteus deauratus, p[rae]teritis annos sine usu habitus purgatus est, & pro danda ablutione comunicatis applicatus.« (Nadbiskupijski arhiv u Zagrebu, Kanonske vizitacije, 1744., 95/VII, 35-36)

Adam Stepanić, koji je i sam 1723. godine bio župnik u Koprivničkom Ivanu, došao je u mjesto kao kanonik arhiđakon 1746. godine i pritom zatekao dovršenu novu crkvu. Stara drvena crkva je u međuvremenu bila uklonjena, stolar je postavio strop, a svetište je bilo popločeno rezanim kamenom. Župna je crkva dobila i novu propovjedaonicu ispred oltara Blažene Djevice Marije, kao i novi oltar posvećen sv. Ladislavu. Zabilježeno je to da se tijekom ovog razdoblja ponašanje lokalnog stanovništva znatno popravilo, svakako u odnosu na ono zabilježeno 1659. godine u zapisniku kanonske vizitacije kanonika Andrije Vinkovića. U cijeloj župi više nije bilo javnih grešnika ni većih skandala, što je pokazivalo da je zajednica do tada uvelike napredovala u pobožnosti i mirnijem životu.³⁷ Zapisnik ove vizitacije spominje i novopodignuto zidano pjevalište, a spomenutu propovjedaonicu s baldahinom opisuje kao *kiparski rad*. Saznajemo i kako su bočni oltari – posvećeni sv. Mariji i sv. Ladislavu – bili okrenuti prema puku, smješteni na strani evanđelja (desno), tj. poslanice (lijevo), očito, kao i danas, flankirajući trijumfalni luk, dok su s obje strane glavnoga oltara u svetištu bile smještene klupe.

»De parochia S[anc]ti Ioannis Bapt[ist]ae in Ivanecz supra Capronczam.

Anno eod[em] die vero 28. Ian[uarii] visitavi hanc ecclesia[m], quae de novo ex muro erecta est, cui post visitation[em] ultima[m] accessit chorus muratus, & antiqua lignea ecclesia ex ead[em] excepta, & sanctuarium lapide pollito stratum, alia manet in eod[em] statu, quo descripta sunt in visitatione anni 1744. p[rae]ter cathedram, quae recent[er] addita est ad 7trion[em] ante aram B. V. M. operis sculptorii, cum baldachino similis operis, & tabulatum per totum corpus ecclesiae operis arcularii. Iuris patronatus vero ead[em] parochia est d. commendantis Caproncensis.

De altaribus. Tria numerant[ur]: maius id[em] in sanctuario tituli S. Iaon[is] Bapt[ist]ae antiqu[m], ad cuius latera sunt ex parte utraq[ue] subsellia, alia duo in ecclesiae corpore, unuma da cornu evangelii B. V. M. aliud ad cornu epistolae S. Ladislai oblique respicientia populum. P[ro]visa

³⁷ Rudolf Horvat, *Rimokatoličke župe*, 1941., str. 28.

aute[m] sunt omnia tria necessariis omnib[us] ad dicendam missam.« (NAZ, KV, 1746., 96/VIII, 74-75)

Zapisnik kanonske vizitacije provedene 1750. godine bilježi pak kako je u međuvremenu pod crkvenoga broda bio popločan opekom, a pred ulaznim vratima bili su postavljeni temelji za podizanje novoga tornja. Nad njima je privremeno, od dasaka, bio sabit improvizirani zvonik u kojem su visjela tri zvona. Propovjedaonica još nije bila obojana, no crkva je dobila novu krstionicu koja se izdizala na kamenom stupu, te je njezino drveno kućište završavalo kipom sv. Ivana Krstitelja. Vizitator je primijetio i kako prostor crkve može prihvatiti 1500 vjernika.

»De ecclesia parochiali S. Ioan[nis] Bapt[ist]ae in Ivanecz supra Capronczam.

Die 19na maii 1750. visitavi hanc ecclesia[m] tituli suprascripti iuris patronatus Suae Regiae Ma[ies]t[atis] murata[m] amplitudinis capacis ad miunus personarum mille quingent[arum]. Stratum in sanctuario quadris politis lapidibus, in corpore vero lateribus, super quo corpore est tabulatu[m] operis arcularii. Sanctuarium aute[m] est sub fornice, choris in ea est positus ad occidente[m] muratus, et infra eund[em] porta maior, ante quam est fundamentum muratu[m] pro turri erigenda, super quo in p[rae]sens est campanile ex asseribus compactum, et in eo campanae duae, tertia, quae fuit rupta, alia maiori ad minus centenarior[um] quinq[ue] permutanda. Coemeterium eius bene cinct[um].

De V[enera]b[ili] Sacramento & monstra[n]ti[a]m. Primum servat[ur] in cyborio argenteo inaurato, vestito ap[er]t[ur]o rubro byssino cum suo cooperculo supposito corporali mundo in tabernaculo arae maioris, ubi manet etiam monstrantia.

De baptisterio et liquoribus. Super lapidea columna excavata ex parte superiori, in qua cavitate manet aqua baptismalis, baptisterium operis arcularii coloratu[m] sub bona clausura est erectu[m], in cuius superficie statua S. Ioannis Bapt[ist]ae, et in eod[em] baptister[ium] repositi sunt sacri liquores in vasculis argenteis involutis ourificatorio repositi in oixide operis sculptorii.

De sacris altaribus & cathedra. Tria sunt in hac ecclesia altaria, maius in sanctuario S. Ioan[nis] Bapt[ist]ae duarum contignationum, ad cornu epistolae ara S. Ladislai, ad evangelii vero cornu B. V. provisiva portatilibus aliisq[ue] omnibus ad dicendam missam requisitis. Penes hoc ultimum altare est cathedra operis arcularii cziratis sculptis ornata nondum colorata. Altaria autem nullius sanctorum reliquiis sunt decorata.« (NAZ, KV, 1750., 96/VIII, 192-193)

U veljači 1754. godine župnika Mihaela Mikšića naslijedio je župnik Ivan Šimić (u nekim izvorima Simić ili Šimica) koji je djelovao kao župnik u Koprivničkom Ivancu sve do 1763. godine.³⁸ U njegovo vrijeme crkva je (između 1755. i 1758.) dobila novi toranj natkriven lukovicom, no vizitator je (1758.) izvijestio i o puknućima zidova broda i svetišta koja su se pojavila ubrzo po odlasku zidara:

»De ecclesia S[an]cti Ioannis Bapt[ist]ae in Ivanecz.

Anno ut supra die 16. iulii visitavi hanc ecclesiam, quam una cu[m] suis clenodiis sufficientibus in debita munditie reperi, in muris tamen eiusd[em] magistralibus ut et in choro notabiles fissuras observavi, quibus ut quo citius per peritu[m] murarium occurat[ur], d[omi]no parochio imposui, caeter[um] huic ecclesiae post ultima[m] visitam nihil novi accessit p[ra]ter missale unu[m] raomanu[m], duo de requiem, & una alba, ac turrim ad partem occidentalem in ingressu ecclesiae ex fundamenti de novo usq[ue] ad copulam exclusive muro errecta[m].« (NAZ, KV, 1758., 96/VIII, 348)

Nakon Ivana Šimića, mjesto župnika od 1763. do 1764. godine ispunjava administrator Luka Birešić, vrlo cijenjen od strane župljana te to zaključujemo pogledamo li Maticu krštenih jer je često izabran za kuma. Odmah iste godine, nakon Luke Birešića, na mjesto župnika dolazi koprivnički kapelan Josip Mayer te ostaje župnik sve do 1777. godine. Nakon njega, župnikom crkve postaje Ivan Klafurić sve do 1798. godine, kada ga zamjenjuje njegov dotadašnji kapelan Nikola Senjan i ostaje župnikom godinu dana.

Zapisnik kanonske vizitacije iz 1778. godine (koji bilježi i promjenu patronatskoga prava nad župom koje je s vojnih vlasti prešlo na zagrebačkoga biskupa),³⁹ po prvi puta spominje *elegantni* zidni oslik u cijelom svetištu. Crkveni brod i dalje je bio natkriven neoslikanim drvenim stropom. Vizitator se kratko osvrće i na glavni oltar – naslikan na zidu – dok za one bočne, posvećene Blaženoj Djevici Mariji i sv. Ladislavu, navodi kako su *male vrijednosti* (već je protokol prethodne vizitacije, 1768. godine, predlagao nabavku novih oltara, ocijenivši postojeće *prastarima i grubo izrađenima*).⁴⁰

»Anno eodem die vero 5ta 7bris visitavi parochialem eccl[es]ia[m] sub titulo S[an]cti Ioannis Baptistae in pago Ivanecz fundata[m] iuris patronatus ex[celentissi]mi d[om]ni ordinarii zagrabien[sis] post factam confinis eccorporatione[m]. Tota murata est in sanctuario habens

³⁸ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 25.

³⁹ Dobro Ivanec zagrebački je biskup dobio u zamjenu za Ivanić Grad, koji je bio pripao Vojnoj krajini. Usp. Isto, 27-28.

⁴⁰ NAZ, KV., 1768., 96/VIIIb, 1, 13-14: »vetustarum, et rudi opere constructarum«.

fornicem ab imo usque ad summu[m] eleganter depictu[m]. In corpore vero tabulatu[m] ligneu[m] necdum depictu[m]. Pavimentu[m] vero in sanctuario lapidibus scissis, in corpore lateribus stratu[m]. Turrim in frontispicio muratam pariter cu[m] tribus campanulis magna[m] et satis elegantem, chorum pariter supra portam maiorem cum suo organo et cratibus ligneis depictis. Tectu[m] eccl[es]iae ex asseribus est quasi novissimu[m].

De Venerabili Sacramento. Supra aram maiorem, quae non nisi mensa et tabernaculo constat conservantur Eucharistiae species in eodem tabernaculo reipsa nitido et eleganti, et quidem pro communione in ciboriolo aureo inargentato palliolo cooperto, dein in monstrantia pro publica adoratione pariter argentea inaurata et floribus more solito circumdata. Lampas appensa cora[m] eodem Sanctissimo oleo perpetuo n[on] alitur ex defectu foundationis. Dum ad infirmos defertur Eucharistia comitatum solet habere exiguu[m] ob exigua[m] populi pietatem.

De baptisterio et sacris liquoribus. Penes sacristiam est quoddam armariolum figurae ovalis supra columnam lapideam in qua est piscina, penes qua[m] in mensula contigua asservantur sacri liquores cu[m] ampulla aquae baptismalis et tribus vasculis litteris distinctis, sed cum idem vetustum et nullius momenti iam esset, promisit d[omi]nus parochus, quod quantocius novum infra choru[m] ad portam maiore[m] erigere vellit.

De altaribus et sacra supellectili. Licet vasta et ampla, sit haec eccl[es]ia, nihilominus tu[m] altaria non nisi 3 numerat, p[ri]mu[m] maius S. Ioannis Baptistae in pariete totu[m] depictu[m] cu[m] historia eiusdem s[an]cti. 2du[m] B. V. Mariae. 3tiu[m] S. Ladislai utrumq[ue] paru[m] valens. In sacristia ad partem septentrionalem satis humida, miseru[m] aliquod existit armariu[m], in quo sequens sacra reperitur supellex: calises videlicet argentei inaurati n[um]ero 3, quoru[m] unus ante preparatione[m] pro usu deservire n[on] p[otes]t, casulae partim bonae partim attritae n[um]ero 8, albae sufficientes cum adcesoriis, par urceolloru[m] argenteoru[m] inauratoru[m], purificatoru[m] argenteu[m] 1.« (NAZ, KV, 1778., 97/IX, 185-186)

Nakon Senjanova kratkog župnikovanja, 1800. godine župnikom postaje već spomenuti Ljudevit Frigan koji je više važnosti pridavao vođenju matica.⁴¹

Godine 1806. župnikom crkve u Koprivničkom Ivancu postaje graditelj orgulja i osnivač škole Adam Žuvić te ostaje na mjestu župnika sve do 1836. godine. Adam Žuvić bio je poznat graditelj orgulja i to ne samo u Koprivničkom Ivancu, gdje je dao izgraditi orgulje 1829. godine, već u gotovo cijeloj Podravini.⁴² Adam Žuvić se zalagao za napredak ovog kraja pa je tako

⁴¹ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 29.

⁴² Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

sudjelovao u odboru osnivanja čitaonice u Koprivnici.⁴³ Adam Žuvić je često zamjenjivao orguljaša u crkvi te je uživao u glazbi, a zaslužan je i za uređenje crkve. U crkvi je promijenio pod tako da je dao postaviti kamene ploče izrađene od viničkog kamena u Varaždinu te je u tornju smjestio nova zvona. Oba zvona koja je smjestio u toranj bila su prelivena u Varaždinu. Zvono sv. Ivan težilo je 800 kilograma, zvono sv. Juraj težilo je 400 kilograma, a treće zvono sv. Franje datira od župnika Mihaela Mikšića te je preliveno za njegovo vrijeme, 1751. godine te je težilo 300 kilograma.⁴⁴

Sljedeći na mjesto župnika dolazi Pavao Kušec u kolovožu 1836. godine. On je do toga trenutka bio kapelan Adamu Žuviću koji postaje koprivnički župnik. Pavao Kušec je bio zaslužan za zvono sv. Marije, teško 100 kilograma, koje je nabavio za crkveni toranj. Nakon njega, godine 1852., dolazi župnik Andrija Bedeković. Andrija Bedeković je opremio crkvu slikom sv. Ivana Krstitelja koju je kupio od varaždinskih franjevaca, no danas te slike nažalost nema. Bedeković umire 1865. godine, a na njegovo mjesto dolazi Josip Fućec (u nekim izvorima Josip Fuček) sve do 1880. godine kada i njega zamjenjuje Vilko pl. Seitz de Tradznov (u nekim izvorima Vilim pl. Seitz). Vilko pl. Seitz Tradznov zatekao je crkvu u jako lošem stanju te je uložio puno truda da sve obnovi. Crkva je prilikom njegova dolaska bila derutna, oltari su bili truli, a posvuda su bile vidljive pukotine od potresa koji se dogodio 9. rujna 1880.⁴⁵ Ovaj je župnik dao restaurirati interijer crkve, dao je obojiti klupe koje se bile podignute za župnika Josipa Fućeca, dao je popraviti dio oltara, a dio potpuno izmijeniti te je prilikom svog dolaska u crkvi našao današnju propovjedaonicu koju je izmijenio. Nakon brojnih pothvata, godine 1911., župnikom postaje Milutin Fržić sve do 1917. godine, te je u tom razdoblju uredio crkvu te nabavio rubeninu i odjela. Godine 1915. podignuo je nove orgulje koje su imale nedostataka jer su bile napravljene miješanjem dosta loših, starih i novih dijelova.⁴⁶

Iznimno važna osoba za povijest Koprivničkog Ivanca bio je župnik i povjesničar Franjo Brdarić. Franjo Brdarić bio je župnik Koprivničkog Ivanca od 1917. do 1941. godine te je službu obnašao u teškim ratnim godinama.⁴⁷ Njegova autobiografija, koju je zapisao u spomenici župe u Koprivničkom Ivancu, pomogla je oko datacija i odrednica događaja u to vrijeme koje nam donosne veliki broj informacija o župi. Franjo Brdarić je detaljno vodio spomenicu i upisivao sve

⁴³ Iz povijesti slobodnoga kraljevskoga grada, *Glas Podravine*, <https://library.foi.hr/dbook/novine.php?C=20&godina=2010&broj=000040&page=013&upit=orgulje> [pregledano 10. listopada 2024.]

⁴⁴ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 34.

⁴⁵ Isto, str. 39.

⁴⁶ Isto, str. 42.

⁴⁷ Isto, str. 7.

dogođaje vezane uz njegov dolazak na mjesto župnika, ali i stanje ondašnje crkve. Iz spomenice se tako saznaje kako su u vrijeme dolaska novog župnika 1917. godine izgledali crkva i župni dvor: »Kad sam amo prvi put došao prvi utisci bili su porazni, strašni. Pogled prema crkvi djelovao je užasno: ograde trule, raspale, pa divlja živica oko crkve. A ulaz u župni dvor? Obligatno polomljena ograda, trošna sa velikim vratima, posve u stilu siromašnih seljačkih kućica. Na ulazu u zgradu trošna stara vrata 'ab imemoriali'. U hodniku ciglom istaracani pod. U kuhinji betonski pod s velikim jamama, da polomiš noge. Na zgradi niti jednoga dobroga prozora. A potkućnica, livada i vrt, sve obraslo gustim živicama, a ribnjak susjedi prigradili kao svoje. Na poljima svagdje živice uz među na metre široko narasle. U kancelariji stari pisaći stroj, a matice (krštenih, umrlih, vjenčanih) na podu. U tornju crkve jedno zvono, koje su doskora rekvirirali. K tome sam još bio bolestan i prevaren, pa sam sve to vidio u crnim bojama.«⁴⁸ Franju Brdarića je takvo stanje župe, koju je naslijedio nakon župnika Milutina Fržića, zaprepastilo, a nije pomoglo ni to što nije bio u najboljim odnosima sa župljanima. Kako bi obnovio crkvu koja je zahtijevala velike i financijski iscrpne radove morao je brinuti za veliko crkveno gospodarstvo kako bi osigurao sredstva za taj pothvat. Nakon Franje Brdarića, 1942. godine župnikom crkve postaje Januš Karko i to samo godinu dana. Nakon njega dolazi Josip Majzec i ostaje župnikom sve do 1946. godine, a iste godine u crkvu dolazi Ivan Trajber i župnik je do 1965. godine.⁴⁹

Crkva je sve do novijeg vremena uglavnom bila zapuštena pa tako nakon Drugog svjetskog rata nije bilo značajnijih radova na crkvi sve do dolaska novog župnika Vjekoslava Britveca. Vjekoslav Britvec dolazi 1965. godine i bio je župnik crkve u Koprivničkom Ivancu punih četrdeset godina, sve do 2005. godine.⁵⁰ Uz pomoć župljana i svoje motiviranosti krenuo je s obnovom župne crkve. Godine 1971. krenulo se u modernizaciju na način da se uvela suvremenija elektrifikacija i obojani su unutrašnji zidovi, a nekoliko godina kasnije, 1976. i 1977. godine, crkva je bila izvana ožbukana i promijenjeni su žljebovi. Kasnije, 1988. godine krovšte je adekvatno prekriveno, a 1990. i 1991. godine zamijenjen je pod mramornim podlogama, sanirana je vlaga u crkvi te su obnovljeni zidovi lađe i dijela svetišta.⁵¹ Dragutin Feletar (1994) ističe veliku zapuštenost crkve do dolaska župnika Britveca te govori kako su u tom razdoblju zbog velike vlage i ne saniranja problema na vrijeme, freske krenula otpadati što predstavlja veliki problem nepovratnog oštećenja crkvene opreme.⁵²

⁴⁸ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 10.

⁴⁹ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 16.

⁵⁰ Isto, str. 16.

⁵¹ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 76.

⁵² Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 76.

Slika 3. Južna strana župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu

Poslije Vjekoslava Britveca mjesto župnika preuzima Marijan Horvat i župnik je sve do 2010. godine kada dolazi Ninoslav Tkalec. U njegovo vrijeme došlo je do uklanjanja i djelomičnog uništenja vrijednih starih orgulja, a službu u župi završio je 2012. godine.⁵³ Nakon svih burnih događanja u župu dolazi župnik Nikola Bukovčan i ostaje župnikom sve do dolaska današnjeg župnika Damira Slameka koji dolazi u Koprivnički Ivanec i postaje župnikom 2023. godine.

3.1.2. Današnje stanje crkve

Kao u prošlim vremenima, opseg i tijek obnove crkve uvjetovani su materijalnim okolnostima i ograničenim sredstvima. Promijenjene su instalacije,⁵⁴ obnovljen je tabernakul

⁵³ *Iz neznanja bacio 105 godina stare orgulje*, Glas Podravine, <https://library.foi.hr/dbook/novine.php?C=20&godina=2010&broj=000043&page=003&upit=orgulje> [pregledano 10. listopada 2024.]

⁵⁴ *U Koprivničkom Ivancu će se svete mise do kraja mjeseca održavati u Društvenom domu*, ePODRAVINA, <https://epodravina.hr/u-koprivnickom-ivancu-ce-se-svete-mise-do-kraja-mjeseca-odrzavati-u-drustvenom-domu/> [10. listopada 2024.]

glavnog oltara,⁵⁵ a ostale obnove tek slijede. Dolaskom novog župnika Damira Slameka, nastavilo se s obnovama koje vode konzervatori, a novčana su sredstva osigurana od strane Ministarstva kulture, Općine i Varaždinske biskupije. Ove jeseni započeta je obnova zvonika kod kojeg će se učvrstiti konstrukcija i obnoviti cijela fasada. Preostalo je još izvršiti obnovu unutrašnjosti (popucala boja/zidovi) i obnovu vanjskih zidova crkve, no još nije poznato hoće li se to odvit u skorije vrijeme.⁵⁶

4. CRKVENI INVENTAR

Uz glavni oltar koji potječe s početka XIX. stoljeća, crkva danas posjeduje i tri bočna oltara te Špilju Majke Božje Lourdske. U početku je ova crkva imala samo dva bočna oltara koji su kasnije izmijenjeni. Oltari sa sjeverne i južne strani na mjestu spajanja svetišta i lađe nastali su na prijelazu s XVIII. na XIX. stoljeće, a to su oltar Majke Božje i oltar sv. Antuna Padovanskog. Uz ova dva najznačajnija oltara tu je i manji oltar Presvetog Srca Isusovog sa sjeverne strane te Špilja s južne strane ispod samoga kora. Ovaj je oltar, kao i Špilja, postavljen nešto kasnije. Špilja je postavljena 1958. godine, a dar je crkvi obitelji Potroško. Ipak, najznačajniji primjer uspješno napravljene barokne opreme ove crkve je rokoko propovjedaonica s kasnobaroknim elementima i s elementima klasicizma. Propovjedaonica crkve nastala je oko 1785. godine te je vrlo vrijedna za ovu crkvu. Od velikog su značaja bile i orgulje, koje je izradio 1829. godine ondašnji župnik i graditelj orgulja Adam Žuvić, no one su nažalost izmijenjene 1915. godine. Te je nove orgulje postavio Josip Brandl iz Maribora,⁵⁷ a godine 2012. u portalima se spominje kako su te orgulje bačene, no nemamo službenih informacija o tom događaju.⁵⁸ Usporedimo li današnje orgulje s onima fotografiranim iz 1972. godine, nećemo vidjeti veliku razliku, samo to da su današnje orgulje na nekim dijelovima oštećene.⁵⁹ Iz toga možemo nagađati da su današnje orgulje u crkvi sv. Ivana Krstitelja djelo Josipa Brandla. Promatrajući te iste fotografije možemo primijetiti kako danas nedostaje dio crkvene opreme kao što su slike na prijelazu iz lađe u kor, krstionica iz XVIII.

⁵⁵ Dana Buljan Cypryn, »Konzervatorsko-restauratorski radovi na tabernakulu glavnog oltara Crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivanecu«, u: *Podravski zbornik*, 40, 2014., str. 238.

⁵⁶ Obnavlja se zvonik crkve, *Podravski list*, <https://podravski.hr/obnavlja-se-zvonik-crkve/> [pregledano 20. listopada 2024.]

⁵⁷ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

⁵⁸ *Iz neznanja bacio 105 godina stare orgulje*, *Glas Podravine*, <https://library.foi.hr/dbook/novine.php?C=20&godina=2010&broj=000043&page=003&upit=orgulje> [pregledano 10. listopada 2024.]

⁵⁹ *eKultura*, <https://ekultura.hr/osearch/items/?pageNum=0&size=15&sort=relevancy&themes=koprivni%C4%8Dki+ivanec&lang=nb> [pregledano 12. listopada 2024.]

stoljeća⁶⁰ i ostali inventar (zidni svijećnjaci). Jedan od razloga uklanjanja dijela tog oltara je i obnova crkve koja trenutno traje te tek kada završi i kada oprema bude natrag vraćena u crkvu jasno će biti vidljivo što od opreme nedostaje, a što je sačuvano.

Slika 4. Pogled na kor 1972. godine

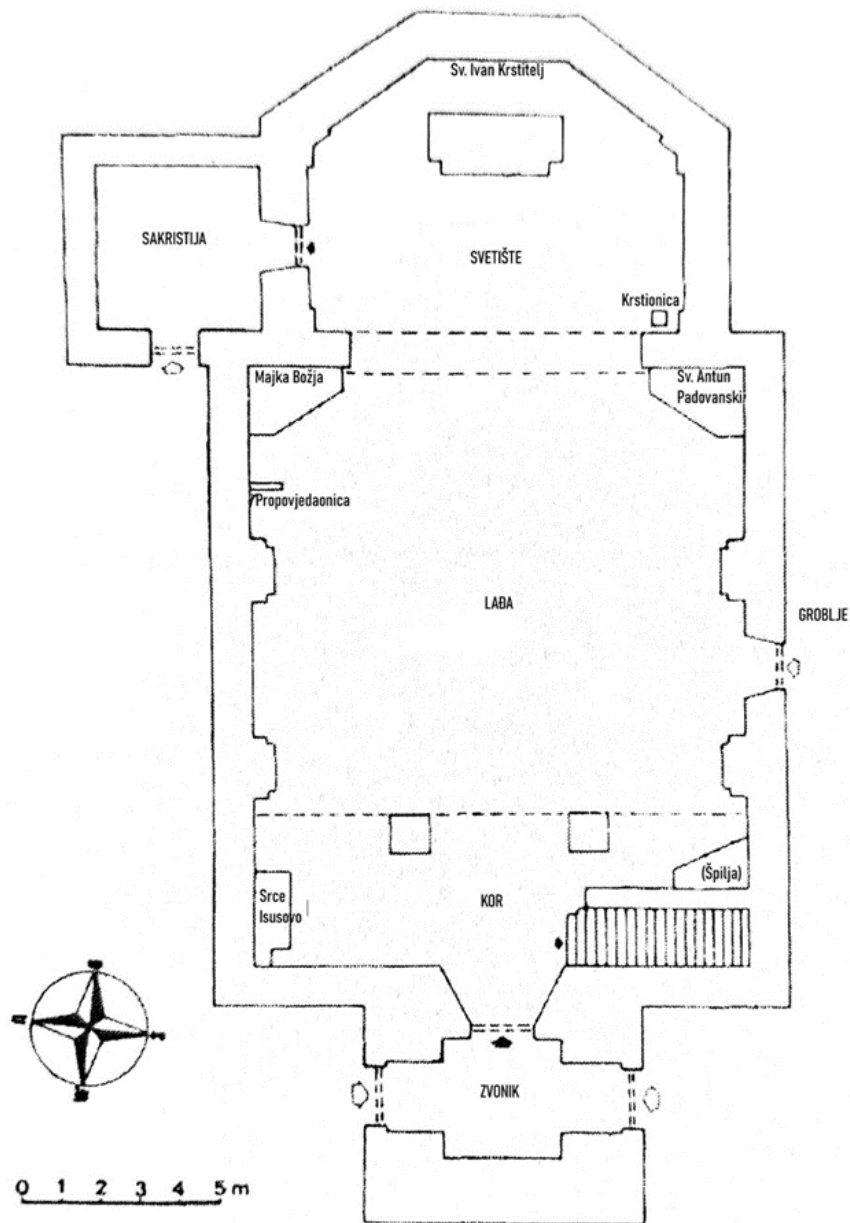
Slika 5. Pogled na kor danas

Uz spomenutu opremu, važni i najveći biser ove crkve je oslik svetišta. Nagađa se kako je autor fresaka ovog svetišta Anton Jožef Lerchinger, slikar koji je radio na području Slovenije i sjeverozapadne Hrvatske od 1741. do 1787. godine.⁶¹ Postoje pretpostavke i kako je slikar Nikola Bollo radio oslike u ovoj crkvi, no sagledavajući zapise crkve i način oblikovanja koji je korišten, veći dio autora ipak ovdje navodi Lerchingera kao autora. Svetište je oslikano u drugoj polovici XVIII. stoljeća te ćemo kasnije govoriti o scenama koji su tamo prikazani, a govore o životu i smrti sv. Ivana Krstitelja.⁶²

⁶⁰ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 75.

⁶¹ Mirjana Repanić-Braun, »Anton Lerchinger – freske u kapeli Majke Božje u Novoj Vesi u Zagrebu«, u: *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 14, 1990., str. 173.

⁶² Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 73-74.

Slika 6. Tlocrt župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu

4.1. Glavni oltar

Glavni oltar crkve sv. Ivana Krstitelja čine zidana menza, drveni tabernakul s anđelima-adorantima, te iluzionirani oltarni nastavak, naslikan na zidu apside. Tabernakul i menza nisu fizički povezani s iluzioniranim retablom. Iluzionirana oltarna pala prikazuje scenu *Kristova krštenja* te je dio

cjelokupnog oslika svetišta o kojem će biti riječi kasnije. Iluzionirani glavni oltar datira se, kao i ostatak zidnoga oslika u svetištu, u razdoblje između 1768. i 1778. godine.⁶³

Slika 7. Nepoznati majstor, *Glavni oltar sv. Ivana Krstitelja*, početak XIX. stoljeća, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Nad menzom glavnoga oltara postavljeno je monumentalno svetohranište (tabernakul) s kipovima dvaju anđela-adoranata, te parom anđelčića (*putta*). Tabernakul je recentno obnovljen, a konzervatorsko-restauratorske su radove provodili stručnjaci u Restauratorskom centru Hrvatskog restauratorskog zavoda u Ludbregu, na način da su 2011. godine proveli radove na samom svetohraništu, a 2013. godine su nastavili radove na postavljene četiri skulpture.⁶⁴ Prije početka radova provedena su istraživanja kojim je utvrđeno kako je oltar preslikan u više slojeva, s posljednjim u zemljanim tonovima koje i danas nalazimo na ostalom crkvenom namještaju (na

⁶³ Jasmina Nestić, *Iluzionirani oltari XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske*, doktorski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2014., str. 290.

⁶⁴ Dana Buljan Cypryn, »Konzervatorsko-restauratorski radovi«, 2014., str. 238.

propovjedaonici, oltaru Majke Božje i oltaru sv. Antuna Padovanskog). S oltara je osim slojeva boje, kemijski uklonjen i požutjeli sloj laka, pozlaćena je otvorena niša tabernakula i draperija anđela te se radilo na retušu mramorizacije koji je danas vidljiv.⁶⁵ Skulptura Uskrsloga Krista na vrhu tabernakula premještena je nakon njegova obnove ispred desnog bočnog oltara sv. Antuna Padovanskog te se i danas tamo nalazi.

Prilikom izrade tabernakula glavnog oltara, korištena je lipovina i jelovina te je oblikovan u tri dijela, na drvenom podestu. Središnji je dio cilindričnog oblika i sadrži dvije niše na konveksnoj podlozi, od kojih je gornja otvorena i naglašena zlatnom bojom, a donja ima ulogu svetohraništa koje je zatvoreno vratima te se u njemu čuva Euharistija. Cilindrično *Tijelo* tabernakula, konkavnih i konveksnih stranica, zaključeno je vijencem (prekinutim u središnjem dijelu iznad niše za izlaganje Presvetoga), koji podupiru četiri volutna pilastra. Nad odsječcima gređa bočno su postavljene skulpture dvaju anđelčića (*putta*), pozlaćenih krila i ogrnutih tirkiznom draperijom, koji gledaju prema lađi crkve i rukama pokazuju na tabernakul. Sa svake strane cilindra postavljena su simetrična *krila* koja predstavljaju podest klečećim anđelima adorantima. Sva su četiri spomenuta anđela pripisana Josipu Holzingeru, slovensko-štajerskom, baroknom kiparu koji je djelovao na području sjeverozapadne Hrvatske u drugoj polovini XVIII. stoljeća.⁶⁶ Za Holzingeru su karakteristični veliki anđeli na vijencima i tabernakulima kakve, osim u Koprivničkom Ivancu, susrećemo i u župnim crkvama u Kuzmincu i Slavetiću.⁶⁷ U spomenutim je crkvama (župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu, crkva sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu i crkva sv. Antuna pustinjaka u Slavetiću) vidljiv rimski utjecaj na oltarima tipa tabernakul koji sadrže anđele-adorante.⁶⁸ Iako skulpture s glavnog oltara crkve sv. Antuna pustinjaka u Slavetiću ne pripadaju sa sigurnošću Holzingeru, Martina Ožanić (2014.) povezuje njihovu tipologiju (impostacija kipova, oblikovanje draperije, vještina modelacije i volumena tijela) sa spomenutim kiparom.⁶⁹ Desni anđeo s oltara u Slavetiću slabije je izveden pa postoji mogućnost da je to rad nepoznatog Holzingerova suradnika, a lijevi anđeo ima više detalja koje možemo povezati uz rad Holzingeru (meki obrazi, ovalno lice, punašni podbradak).⁷⁰ Anđela sličnog oblikovanja nalazimo na desnoj strani tabernakula glavnog oltara župne crkve u Koprivničkom Ivancu. Desni je anđeo, kao i onaj

⁶⁵ Isto, str. 241.

⁶⁶ Doris Baričević, *Barokno kiparstvo*, 2008., str. 351.

⁶⁷ Isto, str. 351.

⁶⁸ Martina Ožanić, »Obnova, ikonografija i tipologija glavnog oltara crkve sv. Antuna pustinjaka u Slavetiću«, u: *Portal: godišnjak Hrvatskoga restauratorskog zavoda*, 5, 2014., str. 139-149; Jasmina Nestić, »Poslijetridentska ikonografija u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«, u: *Trident u Hrvatskoj: vizualizacije tridentskoga programa u likovnoj baštini*, ur. Sanja Cvetnić, Danko Šourek, Tanja Trška, Zagreb: FF Press, 2022., str. 154.

⁶⁹ Martina Ožanić, »Obnova, ikonografija i tipologija«, 2014., str. 139.

⁷⁰ Isto, str. 139.

u Slavetiću, smireno oblikovan, spokojna lica i s pognutom glavom koja naglašava S liniju tijela. Nogom koju prekriva draperija kleči na voluti dok je druga, otkrivena i lagano ispružena. Tijelom lagano nagnije prema naprijed, držeći obje ruke prekrížene na prsima. Lijevi anđeo-adorant također kleči nogom koju prekrivena draperija, a druga je noga blago ispružena prema van. Na ovom je lijevom anđelu-adorantu vidljiv pokret i široka gesta ruku gdje desnu ruku lagano približava prsima, a lijeva pokazuje prema tabernakulu te time odaje dojam kao da je zaustavljen u pokretu. Oba se anđela-adoranta ističu mekim oblikovanjem tijela koje je u kontrastu s gusto nabranom, pozlaćenom draperijom, a položajima i pokretima svojih tijela ostvaruju dojam dinamične simetrije.

Moguće je pretpostaviti kako je svetojhranište s anđelima-atlantima nastalo istovremeno sa zidnim oslikom svetišta, tj. iluzioniranim nastavkom glavnoga oltara, tj. između 1768. i 1778. godine. Ovakvu dataciju donosi Martina Ožanić (2014.),⁷¹ dok Doris Baričević (2008.) navodi kako je oltar izrađen oko 1778. godine.⁷²

Slika 8. Tabernakul glavnog oltara (snimljen 2009., prije obnove), oko 1778., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

⁷¹ Isto, str. 139.

⁷² Doris Baričević, *Barokno kiparstvo*, 2008., str. 351.

Slika 9. Tabernakul glavnog oltara (nakon obnove), oko 1778., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Ispred menze s tabernakulom danas se nalazi novija oltarna menza koja se koristi u liturgiji nakon Drugoga vatikanskoga sabora (1962. – 1965.). Ova je oltarna menza također barokno oblikovana (s konkavno-konveksno pokrenutim stranicama), pozlaćena i mramorizirana. Sva četiri kuta tamnozeleno, mramorne menze prekrivena su zlatnim dekorativnim listovima koji završavaju volutom na postamentu menze. Zlatna, centralna kartuša na prednjoj plohi menze ispunjena je crvenim mramorom, a u njemu je Kristov monogram IHS. S obje strane centralne kartuše po jedna je mramorizirana uklada, također obrubljena zlatnim viticama i volutama. Stražnja strana menze sadrži vertikalno izduženu ukladu, ispunjenu mramoriziranom plohom. Pored spomenute je menze postavljen i ambon, komad crkvenog namještaja koji služi za čitanje propovjedi, te svojim oblikovanjem slijedi ono nove menze. Nad profiliranim postamentom izdiže se uspravljena voluta na kojoj počiva nakošen stalak za čitanje.

4.2. Bočni oltari

4.2.2. Oltar Majke Božje

Drveni bočni oltar Majke Božje postavljen je pred zaobljenim zidom, na sjevernoj strani crkve, u kutu na prijelazu iz lađe u svetište (uz trijumfalni luk). Ovaj oltar, zajedno sa svojim

pandanom na suprotnoj strani trijumfalnog luka, oltarom sv. Antuna Padovanskog, Dragutin Feletar (1994.) datira na prijelaz iz XVIII. na XIX. stoljeće.⁷³ U prošlosti je ovaj oltar sadržavao velik, središnji kip Marije Svijećne koja je u ruci držala malenoga Isusa i svijeću, a pored nje su se nalazile sv. Terezija i sv. Lucija. Do danas nije otkriven razlog zamijene kipa Marije Svijećne, današnjim kipom Srca Marijina za kojeg nam je poznato da je postavljen 70-ih godina. Kip Srca Marijina je prije postavljana na ovaj oltar bio postavljen uz glavni oltar crkve.⁷⁴

Iza oltara, na dijelu crkvenog zida, naslikana je ljubičasta draperije sa zlatnim rubovima, sakupljena u tri čvora, naglašavajući obris oltarnog nastavka. U središnjoj niši smješten je kip Majke Božje (koji dimenzijama nadilazi asistentske kipove smještene na bočnim dijelovima). Jednostavna oltarna arhitektura sastoji se od niše flankirane dvama korintskim stupovima koji nose visoke odsječke lomljenoga gređa. Nad segmentnim zaključkom niše – koji se izdiže iznad spomenutih odsječaka – izdižu se pozlaćene vitice nadvišene križem, koje okružuju kružnu kartušu s natpisom »Majko Božja moli za nas«. Na odsječcima gređa iznad dva stupa, koji omeđuju središnju nišu, simetrično su postavljeni anđeli okrenuti prema središnjem dijelu oltara. Oltar je obojan u zemljane tonove sa zlatnim detaljima. Uz skulpturu Majke Božje u središnjoj niši, na rubovima oltarnoga nastavka, s vanjske strane para stupova, smještene su skulpture sv. Katarine Aleksandrijske i sv. Male Terezije (/erezija iz Lisieuxa; sv. Terezija od Djeteta Isusa i Božjeg Lica). Bogorodica u središnjoj niši odjevena je u bijelu halju i karakteristični plašt, glavu joj okružuje zvjezdana aureola, pa je prepoznajemo i kao prikaz Immaculate tj. Bezgrješnog Začeca.⁷⁵ Sv. Katarina u ruci drži knjigu, no tu se ne nalaze najčešći ikonografski atributi, a to su kotač, mač, kruna i/ili palmina grana.⁷⁶ Zbog izostanaka čestih ikonografskih motiva, Ružica Medvarić-Bračko (2011) iznosi da se na lijevoj strani oltara nalazi sv. Lucija,⁷⁷ a ne sv. Katarina kao što to navodi Dragutin Feletar (1994.).⁷⁸ Svetica Katarina ima desnu ruku ispruženu i na njoj je trenutno obješena krunica, no možda se u njoj izvorno nalazila palmina grana, kao što je to slučaj i kod prikaza sveca na drugom bočnom oltaru o kojem će biti riječ kasnije u tekstu. Sv. Malu Tereziju prepoznajemo pak po ružama i redovničkoj halji, jer je ona bila članica reda karmelićanki. Ovu se sveticu smatra i sveticom ruža jer je obećala da će poslije svoje smrti zemlju obasjati kišom

⁷³ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 75.

⁷⁴ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

⁷⁵ Usp. BF [Branko Fučić], »Bezgrešno začeca«, u: *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, Zagreb: *Kršćanska sadašnjost*, 2006. [1979.]; Sanja Cvetnić, *Ikonografija nakon Tridentskoga sabora*, 2020. [2007.], str. 188-190.

⁷⁶ Usp. AB [Anđelko Badurina], »Katarina aleksandrijska, sveta«, u: *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, Zagreb: *Kršćanska sadašnjost*, 2006. [1979.]

⁷⁷ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

⁷⁸ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 75.

nebeskih ruža, a time je htjela reći da će zemlju obasjati svojom milošću. Beatificirana je 1923.,⁷⁹ a kanonizirana 1925. godine, pa je očito kako je njezin kip na oltar dospio naknadno.

Slika 10: Nepoznati majstor, *Oltar Majke Božje*, prijelaz XVIII. na XIX. st., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

⁷⁹ AB [Anđelko Badurina, Terezija od Djeteta Isusa, sveta, u: *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2006. [1979.]; Sveta Mala Terezija, *Sveta Terezija od Djeteta Isusa*, <https://www.malaterezija.hr/info/sveta-mala-terezija> [pregledano 30. listopada 2024.]; Kako je sveta Mala Terezija postala svetica ruža?, Hrvatska katolička mreža, <https://hkm.hr/vjera/kako-je-sveta-mala-terezija-postala-svetica-ruza/> [pregledano 30. listopada 2024.]

4.2.3. Oltar sv. Antuna Padovanskog

Oltar sv. Antuna Padovanskog nalazi se s desne strane trijumfalnoga luka, nasuprot oltara Majke Božje, čiji je pandan, tj. gotovo je identične kompozicije. Od godine 1748. na tom se mjestu bilježi bočni oltar posvećen sv. Ladislavu, čiji je titular izmijenjen početkom XX. stoljeća.⁸⁰ Na zidu iza ovog bočnog oltara nalazi se ista oslikana, nabrana, ljubičasta draperija koja naglašava oltar. Kao i konstrukcijom i ornamentalnim detaljima, oltar sv. Antuna Padovanskoga i svojim koloritom slijedi onaj Majke Božje. Sve tri skulpture ovog oltara smještene su na ovo mjesto 1930. godine,⁸¹ iako je očito kako su bočne skulpture starije. Kip sv. Antuna smješten je u središnjoj niši iznad koje se uzdižu zlatne vitice, križ i kartuša s natpisom »Sveti Antune moli za nas« – jednaka kao i ona na oltaru Majke Božje. Sa svake strane niše nalazi se po jedan stup uz koji je postavljena skulptura, po jedna sa svake strane. Te su bočne skulpture puno manje od skulpture sv. Antuna, te se čini kako su od njega i starije. Sv. Antun je odjeven u franjevački habit, u desnoj ruci pruža ljiljan, a u lijevoj drži otvorenu knjigu na kojoj sjedi mali Isus. Dragutin Feletar (1994.) navodi kako se s lijeve strane sv. Antuna nalazi sv. Petar Apostol, a s desne strane sv. Ivan Nepomuk.⁸² Iako se kao atribut sv. Petra Apostola najčešće u kršćanskoj ikonografiji prikazuje ključ Kraljevstva nebeskog, ovdje on izostaje. Ovaj svetac u ruci drži zatvorenu knjigu i na njoj mitru, a taj atribut mitre može i dalje biti poveznica sa sv. Petrom zato što je on bio prvi papa. Nadalje, kip s desne strane nosi bijelu roketu, obrubljenu čipkom, i ispovjedničku stolu, preko kojih je ogrnut grimiznom mocetom, a na glavi nosi svećeničku grimiznu kapu (biret). Prema svemu spomenutom, možemo se složiti s Dragutinom Feletarom (1994.) da se ovdje radi o sv. Ivanu Nepomuku, iako su izostavljeni njegovi najčešće upotrebljavani atributi (aureola s pet zvijezda, mučenička palma, prst na ustima koji simbolizira ispovjednu tajnu).⁸³ Usto, sv. Ivan Nepomuk bio je osobito čašćen na prostoru Habsburške Monarhije, gdje se njegova popularnost širila i brojnim posvećenim mu javnim spomenicima.⁸⁴ Moguće je da je i u ruci sv. Ivana Nepomuka bila postavljena palma mučeništva. Lijeva ruka sv. Ivana Nepomuka je lagano otvorena i izgleda kao da je oblikovana na način da nešto drži, a atribut mučeništva svakako odgovara hagiografskom podatku kako je ovaj svetac bio mučen zbog čuvanja ispovjedne tajne.

⁸⁰ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

⁸¹ Isto, str. 18.

⁸² Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 75.

⁸³ Isto, str. 75.

⁸⁴ Usp. Sanja Cvetnić, »Habsburški politički utjecaji i ikonografija sv. Ivana Nepomuka u Hrvatskoj«, u: *Hagiologija: kultovi u kontekstu*, ur. Ana Marinković, Trpimir Vedriš, Zagreb: Leykam international, 2008., str. 161-167.

**Slika 11: Nepoznati majstor, *Oltar sv. Antuna Padovanskog*,
prijelaz XVIII. na XIX. stoljeće, župna crkva sv. Ivana
Krstitelja, Koprivnički Ivanec**

4.2.4. Oltar Presvetog Srca Isusovog

Na sjevernom zidu crkve, pokraj ulaza, ispod kora postavljen je oltar Presvetog Srca Isusovog. Kip Srca Isusovog je zajedno s kipom Srca Marijina ranije bio postavljen na glavnom oltaru tako da je svaki od njih bio stavljen na jednu stranu oltara. Nepoznato nam je kada je ovaj oltar napravljen i koji je razlog premještanja glavnog kipa, no znamo kako je na ovom mjestu prije bio postavljen Isusov grob.⁸⁵

Oltarni nastavak svojom osnovnom strukturom s dva stupa, odsječcima gređa i arhivoltnim zaključkom podsjeća na prethodno opisane oltare (osobito u oblikovanju središnje niše). Međutim, posve je lišen ornamentalnih motiva, pa je moguće pomišljati kako je nastao naknadno (po uzoru

⁸⁵ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

na prethodne oltare) ili je kasnije prerađen i pojednostavljen. Ovaj je oltar smješten na manjem prostoru ispod kora pa je oltarni nastavak relativno nizak. U središnjoj niši smješten je kip Srca Isusova koji odaje odlike tirolskoga kiparstva kasnoga XIX. i početka XX. stoljeća, a čini se kako je (za razliku od svih ostalih kipova u crkvi s iznimkom onih na glavnom oltaru) zadržao svoju izvornu polikromaciju. Kip Srca Isusovog u lijevoj ruci drži skupljenu voluminoznu crvenotirkiznu draperiju plašta, a u dlanu drži srce koje prislanja uza prsa. Drugom rukom upire prst prema nebu, kao da opominje narod odmah na ulazu u crkvu. Sa svake strane niše postavljeni su bijeli stupovi s jednostavnije oblikovanim korintskim kapitelima (koji su pozlaćeni). Na desnoj je strani oltara postavljen kip sv. Lovre, a lijevo kip sv. Sebastijana. Sv. Lovro prepoznatljiv je po đakonskoj dalmatici, a njegov identitet potvrđuju i raniji zapisi.⁸⁶ Sv. Lovro bio je crkveni rizničar i mučenik koji se često prikazuje uz roštilj na kojem je bio mučen.⁸⁷ Iz njegova položaja ruku možemo ponovno nagađati da je prije imao nešto postavljeno u rukama, vjerojatno upravo karakterističnu rešetku, kao atribut koji bi nas jasnije uputio da se ovdje radi o mučeniku sv. Lovri. S druge strane oltara, nalazi se sv. Sebastijan, koji za razliku svih drugih prikazanih svetaca mučenika pokazuje svoju patnju izrazom lica i pogledom usmjerenim prema nebu. Sveti je Sebastijan bio mučen zato što je pomagao kršćanima i mnoge je preobraćao na kršćanstvo te ga je iz tog razloga Dioklecijan osudio na smrt.⁸⁸ Svetog su Sebastijana nagog, zavezali za stablo i gađali strijelama, a na ovom je oltaru ista scena i prikazana. Prikazan je u dinamičnom položaju s jednom rukom iza glave i pogledom prema gore, iza njega je stablo za koje je svezan, a na tijelu su vidljive rane od strijela kojima je bio gađan.

⁸⁶ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 76.

⁸⁷ MG [Marijan Grgić], »Lovro, sveti«, u: *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2006. [1979.]

⁸⁸ MG [Marijan Grgić], »Sebastijan, sveti«, u: *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. Anđelko Badurina, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2006. [1979.]

Slika 12: Nepoznati majstor, Oltar Presvetog Srca Isusovog, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

4.2.5. Špilja Majke Božje Lourdske

Lourdska špilja uređena je – nasuprot oltaru Srca Isusova pod pjevalištem, 1958. godine. Natpis na desnoj strani bilježi imena donatora: »U zahvalu za / primljenu pilost / Na spomen 100-god / 1858 – Lurda – 1958 / Daruje obitelj Andrije / i / Marije Potroško«. Zanimljivo je kako su mještani Koprivničkog Ivancu sudjelovali u izgradnji ovog oltara na način da su osigurali kamenje.⁸⁹ Kamenje koje je korišteno za izradu špilje prethodno je bilo korišteno od strane župljana za prešanje ili kod kiseljenja zelja. Oltar »Špilja« dar je Andrije i Marije Potroško na spomen 100 godina od ukazanja Majke Božje u gradu Lourdesu. Početkom 1858. godine Bernadette Soubirous bila je u šumi gdje je u špilji ugledala lijepu gospođu koja joj se ukazala te godine čak osamnaest puta, a kasnije je nazvana Majka Božja Lourdska. Ova je ukazanja odobrila i Sveta stolica dana

⁸⁹ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

18. siječnja 1862. godine, nakon čega je Lourdes postao jedno od najvećih svetišta Majke Božje u svijetu.⁹⁰

Cijela je špilja napravljena od kamena na način da prikazuje špilju, tj. nišu te se u toj niši špilje nalaze dva kipa. Predstavljaju samu Lourdsku Gospu i – kasnije kanoniziranu - Bernardette Soubirous, tj. sv. Bernardicu. Ružica Medvarić-Bračko (2011.) govori kako su uz kip Majke Božje Lourdske bila postavljena dva mala kipa, a to su kipovi sv. Terezije i sv. Katarine.⁹¹

Slika 13: Nepoznati majstor, Špilja Majke Božje Lourdske, 1958., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 14: Ploča sa Špilje Majke Božje Lourdske, 1958., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

⁹⁰ BF [Branko Fučić], »Gospa Lourdska«, u: Leksikon liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, ur. Anđelko Badurina, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2006. [1979.]; Lourdska ukazanja, *Majka Božja Lourdska*, <https://gospa-lourdska.hr/lourdska-ukazanja/> [pregledano 17. listopada 2024.]

⁹¹ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 18.

4.3. Propovjedaonica

U vrijeme baroka propovjedaonicama se pridavala velika važnost u sklopu uređenja crkvenih prostora. One su kao i do tada bile uzdignute i smještene iza zida u crkvenom brodu, a služile su naviještanju Božje riječi, odnosno čitanju biblijskih tekstova. Iako su propovjedaonice doživjele procvat pojavom propovjedničkih redova, vrhunac likovne kvalitete i izražajnosti doživljavaju baš u vrijeme baroka.⁹² Taj se vrhunac likovne ekspresije očituje u poučnim pričama biblijskog i moralističkog sadržaja, često postavljenog na ograde propovjedaonica u visokom reljefu. Iznad propovjedaonica se u to vrijeme često postavljao i baldahin koji je također sadržavao priču pa je time pridonosio dekorativnosti, a imao je i akustičnu te simboličnu ulogu. Doris Baričević je dovela do novih saznanja o propovjedaonicama za sjeverozapadni dio Hrvatske. Povjesničari umjetnosti su došli do zaključka da je dosta naših propovjedaonica izrađeno u domaćim radionicama, a dio njih je pripisan križevačkom majstoru Stjepanu Severinu.⁹³

Do danas nam nije poznato tko je majstor propovjedaonice u crkvi sv. Ivana Krstitelja, a autori se ne slažu niti oko točne godine njezina nastanka. Protokol kanonske vizitacije spominje je – kao kiparski rad – već 1746. godine. Anđela Horvat (1977.) navodi da je ta propovjedaonica izgrađena nešto kasnije, oko 1785. godine.⁹⁴ Ružica Medvarić-Bračko (2011.) navodi kako je spomenuta propovjedaonica postavljena već 1756. godine,⁹⁵ a tu godinu navodi i Dana Buljan Cypryn (2014.).⁹⁶ U knjizi *Barokno kiparstvo sjeverne Hrvatske*, autorica Doris Baričević (2008.) navodi da ova propovjedaonica potječe iz devetog desetljeća XVIII. stoljeća, te na propovjedaonici prepoznaje pluralizam stilova, tj. barokni klasicizam.⁹⁷ Ta nesigurnost u jasnom izboru stila primjećuje se uporabom klasične ornamentike na govornici (prije svega uske lisnate girlande), dok je na baldahinu istaknut kasni barok (tj. rokoko) uporabom *rocaille* kartuša. Ta je propovjedaonica dobar primjer opisane ikonografije, jer sadrži biblijsku (starozavjetnu) naraciju, te prikazuje četvorice evanđelista. Posjednuti evanđelisti zauzimaju svoja mjesta na blago istaknutim volutnim pilastrima govornice, a iznad govornice je postavljen baldahin s likom Boga Oca, dva anđela, Duha Svetoga te Mojsija koji upravo prima ploče dekaloga.⁹⁸ Propovjedaonica se nalazi s lijeve,

⁹² Anđelko Badurina, »Ambon (i propovjedaonica)«, u: *Služba Božja: liturgijsko-pastoralna revija*, 26 (4), 1986., str. 331.

⁹³ Anđela Horvat, »O baroku«, 1977., str. 226.

⁹⁴ Isto, str. 219.

⁹⁵ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 17.

⁹⁶ Dana Buljan Cypryn, »Konzervatorsko-restauratorski radovi«, 2014., str. 239.

⁹⁷ Doris Baričević, *Barokno kiparstvo*, 2008., str. 417.

⁹⁸ Anđela Horvat, »O baroku«, 1977., str. 219.

sjeverne strane crkvenog broda, pored oltara Majke Božje, te je okrenuta prema sredini lađe. Propovjedaonica je pravilnog polukružnog oblika s trbušastim zadebljanjem u donjem dijelu i istaknutim vijencem, a obojana je zemljanim tonovima. Donji, konzolni dio propovjedaonice ukrašen je bujnim, pozlaćenim akantovim lišćem, a sama je govornica podijeljena na tri polja sa četiri pilastra. Pilastru djeluju kao da se protežu, okomito, duž propovjedaonice, no linija se prekida na gornjem i donjem spoju voluminoznog vijenca na kojem sjede četiri evanđelista između kojih su postavljene po tri pozlaćene trake. Evanđelisti su simetrično postavljeni i jednako udaljeni jedan od drugog, a u gornjem dijelu ih povezuje zlatna, lisnata girlanda koja je ovješena o završetke pilastara. Četiri evanđelista, koji su većim dijelom tijela odvojeni od propovjedaonice, sjede na vijencu u podnožju s rukama okrenutim prema nebu (u činu propovjedi) i nogama lagano podignutima, prikazani kao da lebde na oblacima. Prvi evanđelist s lijeve strane, nalazi se uz kut zida crkve i propovjedaonice, a prema njemu je okrenuta glava anđela s krilima što upućuje na sv. Mateja. Sljedeći evanđelist je sv. Marko kojeg prepoznamo po glavi lava te izgleda kao da sjedi na njegovom tijelu. Treći evanđelist je sv. Luka koji jednako kao i sv. Marko uza sebe ima glavu životinje koja ga simbolizira, u ovom slučaju glavu vola. Zadnjeg evanđelista s desne strane prepoznamo po orlu, a to je sv. Ivan koji u ruci drži pero.

Ispod baldahina nalazi se bijela golubica Duha Svetoga okružena zlatnim zrakama koja simbolizira Duha Svetoga, a na vrhu baldahina prikaza je scena Mojsijeva primanja Božjih zapovjedi na brdu Sinaju. Bog Otac se nalazi u središtu, na vrhu baldahina, okružen božanskom svjetlošću, a u podnožju se nalaze dva anđela. Bog Otac upućuje pogled vjernicima i predaje Mojsiju deset božjih zapovjedi te ta scena u crkvi ima funkciju da podsjeća vjernike na zapovjedi koje im je on sam poslao i na propovjedi i Božje riječi prilikom odvijanja liturgije. Evanđelisti, Mojsije i Bog Otac svojom impostacijom i gestama pripadaju kasnome baroku, a njihova masivnost polako daje naznake klasicizma. Kasnobarokna propovjedaonica koja dijelom prati onu u Koprivničkom Ivancu je propovjedaonica u župnoj crkvi sv. Benedikta u Kloštru Podravskom, postavljena 1801. godine. Ta je propovjedaonica djelo kipara Matije Galla koji je radio u okolici ovih prostora te je također oblikovao kružnu propovjedaonicu. Govornicu je raščlanio plitkim pilastrima na koje je postavio evanđeliste s različitim pokretima ruku, a golubicu postavio na isti način kao što je to u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja.⁹⁹ Župnik Vilim pl. Seitz spominje i statuu Arona koja se nalazila u govornici, no kasnije ju je dao odstraniti. Kada bi pripovijedanje bilo

⁹⁹ Doris Baričević, »Slovenski kipar Matija Gallo u Hrvatskoj«, u: *Kaj: časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, 48 (5-6), 2015., str. 59-60.

gotovo, osoba bi zaokrenula polugu i Aron bi tada izašao iz propovjedaonice i došao na pročelje, a to nam govori da je naručitelj ili graditelj uživao u mehanizmima koje je i sam proučavao.¹⁰⁰

Slika 15: Nepoznati majstor, Propovjedaonica, izgrađena oko 1785., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 16: Matija Gallo, Propovjedaonica, 1801., župna crkva sv. Benedikta, Kloštar Podravski

4.4. Oslík svetišta

Prilikom ulaska u crkvu, župljani prvo ugledaju iluzionistički oslik koji se proteže cijelim svetištem. Taj bogati oslik ima posebnu vrijednost pa se pitamo kako je završio u pučkoj župi. Ova

¹⁰⁰ Franjo Brdarić, *Iz povijesti župa*, 2015., str. 40-41.

kasno barokna i vrijedna slikarija svetišta oslikana je u tehnici *al secco*, ali postoje nagađanja da nije samo svetište bile oslikano, već i lađa. Istraživanja provedena 1991. godine navode kako postoji mogućnost da je i lađa crkve bila ispunjena slikarijama koje su premazane novim naslagama vapna i boje.¹⁰¹ Ipak, budući da se u protokolu vizitacije iz 1768. godine oslik spominje samo u svetištu crkve, onaj o brodu – ako je i postojao – zacijelo je nastao kasnije. Uz sva dosadašnja saznanja ne možemo sa sigurnošću odrediti precizno vrijeme nastanka zidnih slika, a niti njihova autora, odnosno radionicu. Dragutin Feletar (1973.) iznosi podatak, iščitan (kao dodatak) iz Spomenice župe u Koprivničkom Ivancu, da je svetište oslikano već 1742. godine, a kao autora navodi pavlina iz Lepoglave, Nikolu Bolla.¹⁰² Isti se podatak javlja i u Spomenici župe u Kuzmincu, no kako je Nikola Bollo inače posve nepoznat umjetnik, ove podatke nije moguće potvrditi. Današnji stručnjaci se sve više slažu s atribucijom zidnoga oslika štajerskom slikaru Antonu Jožefu Lerchingeru koju je prva iznijela slovenska povjesničarka umjetnosti Anica Cevc, datirajući ga u 1768. godinu.¹⁰³ Prilikom datacije i atribuiranja, Anica Cevc je uzela u obzir i zapise u Protokolu kanonske vizitacije iz 1841. godine.¹⁰⁴ Oslikano svetište i oltar ove crkve, prvi se puta spominje u vizitacijama 1778. godine, a u ranijim zapisima iz 1765. i 1768. godine nema spomena o osliku župe u Koprivničkom Ivancu. Iz tih podataka Mirjana Repanić-Braun (2012.) zaključuje kako se na osliku i oltaru radilo između 1768. i 1778. godine.¹⁰⁵

Povjesničari umjetnosti često oslike ove župe povezuju u još jednu vrijednu, baroknu crkvu, a to je crkva sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu, dovršena najkasnije 1787. godine. Sama crkva, kao i zidne iluzionističke slikarije nastale su u istom razdoblju kao i one u župnoj crkvi u Koprivničkom Ivancu te danas uočavamo neke karakteristike koje ih povezuju. Obje crkve povezuje sličan kontinuitet gradnje koji je započeo još u razdoblju srednjega vijeka, gotovo identično vrijeme izgradnje barokne crkve te tehnika iluzionističkih oslika zbog koje se može nagađati da se ovdje radi o istom umjetniku ili pak umjetničkoj školi. U crkvi u Kuzmincu oslikano je svetište i lađa, a u crkvi u Koprivničkom Ivancu danas postoje samo nagađanja i podaci istraživanja koji govore da postoji mogućnost da je lađa i u Koprivničkom Ivancu bila oslikana, no to ne možemo sa sigurnošću tvrditi. Još prošlog stoljeća, povjesničari umjetnosti, došli su do odgovora da je majstor iluzionističkog oslika u Kuzmincu, slavni Anton Jožef Lerchinger. Za to

¹⁰¹ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 73.

¹⁰² Anđela Horvat, »Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj«, 1982., str. 318; Dragutin Feletar, *Podravina: prinos poznavanju gospodarskog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*, Koprivnica: Podravka, 1973., str. 385.

¹⁰³ Mirjana Repanić-Braun, »Prilog istraživanju baroknog slikarstva u Hrvatskoj – zidne slike u Višnjici i Koprivničkom Ivancu«, u: *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 36, 2012., str. 146.

¹⁰⁴ Isto, str. 146-147.

¹⁰⁵ Isto, str. 147.

nema čvrstih dokaza, kao ni u Koprivničkom Ivancu, no primjetna je sličnost kroz analizu tehnike, stila slikanja, koloritu, kompoziciji te oblikovanju elemenata.¹⁰⁶ Lerchinger je često prilikom svog rada doslovno citirao grafičke predloške te je pojedine kompozicije upotrebljavao više puta na različitim lokacijama, a to je pomoglo prilikom atribucije njegovih radova.¹⁰⁷

Prilikom istraživanja oslika svetišta u Koprivničkom Ivancu, Anica Cevc jasno tvrdi kako je autor svih prikaza ovdje Lerchinger, no kod dekoracije primjećuje kako majstor prikazuje tanke vitice, a volute prikazuje uvenulo i rastegnuto, što daje razloga da se dekoracija pripiše nekom pomoćniku kojem je Lerchinger prepustio ovaj ovaj zadatak.¹⁰⁸ Osluk je izrazito dekorativan, a korišteni su rokoko ukrasi u najčešće plavoj, zelenoj, žutoj i bijeloj boji. Kroz oslik, Lerchinger je prikazao deset scena iz života i smrti sv. Ivana Krstitelja, od nagoviještanja njegova rođenja pa sve do polaganja njegova tijela u grob. Scene su prikazane kronološki od gore prema dolje i s lijeva na desno. Okružene su volutama, trakama i raznim viticama, a popraćene su i natpisima iz Biblije, koji govore o prikazanoj sceni.

¹⁰⁶ Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica«, 1994., str. 66-67.

¹⁰⁷ Mirjana Repanić-Braun, »Prilog istraživanju baroknog slikarstva u Hrvatskoj«, 2012., str. 142.

¹⁰⁸ Anica Cevc, *Anton Jožef Lerhinger*, Ljubljana: Narodna galerija, 2007., str. 61; Mirjana Repanić-Braun, »Prilog istraživanju baroknog slikarstva u Hrvatskoj«, 2012., str. 147.

Slika 17. Anton Jožef Lerchinger?, *Oslík svetišta*, između 1768. i 1778., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Prva lijeva, gornja scene je scena *Navještenja rođenja Ivanova Zahariji*, ispod koje je sljedeći natpis: »UXOR TUA ELISABETH PARIET TIBI FILIUM ET VOCABIS NOMEN EIUS IOANNEM« (Tvoja žena Elizabeta rodit će ti sina komu ćeš nadjenuti ime Ivan.; Lk 1, 13).¹⁰⁹ Scena prikazuje Zaharija kako kleči, začuđen ispred anđela Gabriela u hramu te se pretpostavlja kako je ta scena djelo Lerchingerova suradnika Antona Archera (autora zidnih oslika u hodočasničkoj crkvi Svetih triju kraljeva u Kominu i župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja na Novoj Vesi u Zagrebu).¹¹⁰ Sljedeća prikazana scena je *Pohod Marije Elizabeti* uz koju je natpis: »VT AVDIVIT SALVTATIONEM MARIAE ELISABETH EXVLTAUIT INFANS IN VTERO EIUS« (Čim Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi.; Lk 1, 41).¹¹¹ U ovoj sceni, tipologiju oblikovanja draperije povezujemo uz Lerchingera, no ovo nije njegova najbolja izvedba, a ista se tipologija opaža i na osliku susvodnica, kod prikaza evanđelista.¹¹² Marija i Elizabeta su u ovoj sceni prikazane u središtu kompozicije, a pridane su im i aureole. Treća prikazana scena je

¹⁰⁹ Mirjana Repanić-Braun, »Prilog istraživanju baroknog slikarstva u Hrvatskoj«, 2012., str. 148.

¹¹⁰ Isto, str. 150.

¹¹¹ Isto.

¹¹² Isto.

Rođenje Ivanovo, a natpis je ponovno, kao i kod prethodne dvije scene, prikazan u donjoj kartuši, te glasi: »ELISABETH AVTEM IMPLETVM EST TEMPVS PARIENDI ET PEPERIT FILIVM« (Elizabeti se međutim navršilo vrijeme da rodi. I porodi sina.; Lk 1, 57).¹¹³ Ova je kompozicija dublja zbog prikazanog prostora. U prednjem prostornom pojasu je tek rođeni Ivan i tri lika koja ga pridržavaju rukama, a u pozadini se nalazi krevet u kojemu leži sv. Elizabeta nakon porođaja.

Slika 18. Navještenje rođenja Ivanova Zahariji (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 19. Pohod Marije Elizabeti (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 20. Rođenje Ivanovo (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

¹¹³ Isto.

Prva scena u drugom redu, s lijeve strane prikazuje *Ivanovo obrezanje u hramu*. Ivan je prikazan na podestu s likovima koji ga okružuju te ovaj prikaz nema popratni natpis. Ta je scena zadnja vezana uz Ivanovo djetinjstvo, a sljedećom scenom je prikazan njegov odlazak u pustinju koja označava njegovo javno, propovjedničko, djelovanje. U toj sceni su prikazane Ivanove propovjedi narodu o dolasku Božjeg kraljevstva na zemlju, odnosno njegovo prenašanje riječi Gospodnje uz natpis: »EGO VOX CLAMANTIS IN DESERTO PARATE VIAM DOMINI« (Ja sam glas koji viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji.; Iv 1, 23).¹¹⁴

Slika 21. *Ivanovo obrezanje u hramu* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 22. *Sv. Ivan prenosi riječi Gospodnje* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Sljedeća scena prema kronologiji Ivanova života je *Kristovo krštenje* te je ona prikazana na iluzioniranoj oltarnoj pali u središtu slikanoga oltarnoga nastavka, pa samim time predstavlja središnji prikaz u svetištu. Ova je scena, za razliku od svih ostalih na svetištu, obrubljena profiliranim, zlatnim okvirom i prikazuje Ivana na rijeci Jordan prilikom Kristova krštenja. Ivanu se u tom prikazu prvi puta pridaje element aureole, a iznad njih su prikazani anđeli u letu koji se u ovom segmentu svetišta protežu sve do susvodnica. Flankirana je stupovima koji odjeljuju naslikane skulpture u *grisaille* tehnici, a cijela se kompozicija nalazi na naslikanom postamentu. S lijeve se strane nalaze naslikane skulpture sv. Ane i sv. Josipa s Djetetom u rukama, a s desne je strane prvo naslikan sv. Antun s Djetetom, a nakon njega dolazi sv. Apolonija.¹¹⁵ Iluzionizmu ove kompozicije pridonosi način prikaza ovih likova od kojih sv. Ana s lijeve strane oltarne pale i sv.

¹¹⁴ Isto.

¹¹⁵ Isto.

Apolonija s desne, jednim dijelom tijela zalaze iza stupa, a sv. Josipu i sv. Antunu prikazana je sjena. Iznad oltarne pale u kartuši ukrašenoj raznim lišćem upisane su riječi: »IESU BAPTIZATO APERTUM EST CAELUM ET DESCENDIT SPIRITUS SANCTUS CORPORALI SPECIE SICUT COLOMBA IN IPSUM ET VOX DA CAELO FACTA EST« (Krstio se i Isus i dok se molio, rastvori se nebo, siđe na nj Duh Sveti u tjelesnom obličju, poput goluba, a glas se s neba zaori.; Lk 3, 21–22).¹¹⁶ Na spomenutim stupovima koji odvajaju likove pored oltarne pale na vrhu su smještene dva anđela-adoranta, svaki s jedne strane, klanjajući se Gospodinu. Iznad njih, u glorioli od oblaka iz koje izviru glave anđela, prikazana je golubica Duha Svetoga. Iz golubice izviru zlatne zrake sa svih strana koje naglašavaju njezinu važnost. Ova kompozicija golubice vezana je uz scenu oltarne pale i natpis koji se uz nju veže jer prikazuje dolazak Duha Svetoga, nakon čina Kristova krštenja. Gloriola od oblaka, glavice anđela koje izviru iz njega te veći anđeli koji se klanjaju na gređu izvedeni su u *grisaille* tehnici, jednako kao i četiri lika u podnožju oltarne pale. Iznad prikaza Duha Svetoga nalazi se susvodnica u kojoj se ponovno prikazuju glave anđela kako izviruju iz oblaka. Zadnja scena u drugom nizu je također posvećena Kristovu krštenju. U kartuši je ponovno prikazan Ivan Krstitelj i Krist na rijeci Jordan, a ispod njih na traci koja kao da je obješena na kartušu ispisano je sljedeće: »ECCE AGNUS DEI ECCE QVI TOLLIT PECCATUM MUNDI« (Evo Jaganjca Božjega, evo onoga koji oduzima grijeh svijeta.; Iv 1, 35-42).¹¹⁷ Arhitektura cijelog oltarnog nastavka izvedena je u mramorizaciji, što je najviše primjetno pored oltarne pale. Tamnozeleno boja imitacije mramora vidljiva je na oltarnoj stijeni, frizu i atici, a smeđoružičasta je imitacija mramora vidljiva kod stupova, arhitravu, vijencu i na postamentu oltarne pale. Ove boje koje imitiraju mramor slične su bojama menze glavnog oltara koji se danas koristi prilikom liturgije, a mramorizaciju uočavamo i kod tabernakula glavnog oltara, ali u tamnijim bojama.

¹¹⁶ Isto.

¹¹⁷ Ružica Medvarić-Bračko, *Život i običaji*, 2011., str. 19.

Slika 23. Oltarna pala s prikazom Kristova krštenja (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 24. Susret Ivana Krstitelja i Krista (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Zadnji je red posvećen smrti sv. Ivana Krstitelja, a započinje scenom koja je prikazana iznad ulaza u sakristiju. Prije nego li je ubijen, sv. Ivan Krstitelj rekao je Herodu da mu nije dopušteno biti s Herodijadom, ženom njegova brata Filipa. Herodu se nisu svidjele njegove riječi, ali nije ga htio ubiti zbog naroda koji je smatrao Ivana prorokom. Herodu se sve više svidjela Herodijadina kćer koja je plesala na Herodovu slavlju i obećao joj je da će joj dati sve što zatraži od njega, a ona je, na nagovor Herodijade, zatražila da na pladnju donesu glavu sv. Ivana Krstitelja.¹¹⁸ Scena *Odsijecanje glave sv. Ivanu Krstitelju* prikazana je prva u zadnjem nizu te su likovi te scene prikazani nezgrapno i neproporcionalno uspoređujući ih s prostorom u kojem se nalaze. Natpis na traci iznad scene govori: »IPSE HERODES TENUIT IOANEM ET VINXIT EUM CARCERE PROTER HERODIADEM« (Sam Herod drži Ivana i zatvara ga zbog Herodijade.; Mk 6, 17-29). Nakon tog prikaza, predzadnja je kartuša ispunjena s dvije scene. U prvom planu je scena *Salome pred Herodom* zajedno s pladnjem na kojem je glava sv. Ivana Krstitelja, a u pozadini je prikazan *Salomin ples* koji je izvodila na slavlju uz ostale uzvanike koji sjede za stolom. Uz zadnje dvije

¹¹⁸ Evadželje po Mateju 14, BibleGateway, <https://www.biblegateway.com/passage/?search=Evan%C4%91elje%20po%20Mateju%2014&version=CRO> [pregledano 17. listopada 2024.]

scene koje prikazuju smrt sv. Ivana Krstitelja, biblijski su natpisi izdvojeni zlatnim slovima, a natpis ove scene je sljedeći: »ET ATTULIT CAPUT EIUS IN DISCO; ET DEDIT ILLUD PUELLAE« (I donese mu glavu na pladnju, i dade ga djevojci.; Mk 6, 28). Zadnja prikazana scena je *Polaganje u grob* u kojoj tri učenika polažu u grob tijelo sv. Ivana Krstitelja uz zlatni natpis na dnu: »DISCIPULI EIUS TULERUNT CORPUS ET POSUERUNT ILLUD IN MONUMENTO« (Učenici njegovi položise njegovo tijelo u grob.; Lk 23,53).¹¹⁹

Slika 25. Odsijecanje glave sv. Ivanu Krstitelju (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Slika 26. Saloma pred Herodom i Salomin ples (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

¹¹⁹ Mirjana Repanić-Braun, »Prilog istraživanju baroknog slikarstva u Hrvatskoj«, 2012., str. 150.

Slika 27. Polaganje u grob (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Iz plitkih pilastra svetišta, na svodu se oblikuje središnje polje koje zbog stiješnjenog prostora sadrži duboke susvodnice koje dosežu do središnjeg kružnog medaljona na kojem je prikazana apoteoza sv. Ivana Krstitelja.¹²⁰ Medaljon je obrubljen zlatnom trakom oko koje se uvija cvjetni vijenac. Prazan prostor između medaljona i susvodnica zelene je boje, a ispunjen je bijelim i zlatnim kartušama u kojima se nalaze bukete cvijeća. Pet je dubokih susvodnica, a njih četiri je ispunjeno evanđelistima koji u ruci drže knjigu ili svitak, a trojica i pero. Evanđelisti su prikazani do pojasa uz svoje uobičajene životinjske atribute u zlatnim kartušama. U prvoj susvodnici s lijeve strane nalazi se sv. Luka prikazan uz vola, a u sljedećoj je susvodnici, odnosno kartuši, prikazan sv. Ivan s orlom. U središnjoj susvodnici, koja se nalazi iznad oltara, prikazan je okomito postavljen natpis: »TU ES FILIUS MEUS DILECTUS, IN TE COMPLACVI MIA« (Ti si Sin moj ljubljani, u tebi mi sva milina.; Lk 3,22),¹²¹ okružen anđeoskim glavicama koje su prikazane u oblacima (četiri sa svake strane, asimetrično postavljene). U sljedećoj je susvodnici ponovno prikazan jedan od evanđelista, a to je sv. Marko koji se nalazi uz lava, a zadnji s desne strane je sv. Matej pored kojeg je anđeo. Anđela Horvat upućuje na sličnosti ovoga oslika s onim u župnoj crkvi sv. Martina u Martijancu (zapadno od Ludbrega; 1775. – 1787.) čiji je svod oslikan na

¹²⁰ Isto, str. 148.

¹²¹ Isto.

»talijanski« način, istom skalom boja kao i u Koprivničkom Ivancu (plavo, žuto, zeleno, bijela). Prenosi i kako je potonji oslik Marija Mirković-Belaj pripisala Antonu Jožefu Lerchingeru.¹²²

Slika 28. Oslik svoda svetišta, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Kada govorimo o osliku crkve, valja spomenuti i novije prikaze svetaca i anđela koji su oslikani na sjevernoj i južnoj strani lađe te na trijumfalnom luku između lađe i svetišta. Uz trijumfalni luk, na sjevernoj i južnoj strani prikazan je po jedan klečeći anđeo. Anđeli su izvedeni u *grisaille* tehnici te su dijelom oštećeni zbog pucanja boje i zidova u unutrašnjem dijelu lađe. Na sjevernoj strani lađe s lijeve i desne strane propovjedaonice, u gornjem dijelu zida, unutar kartuša uokvirenih viticama koje se nadovezuju na oblikovanje onih u svetištu, prikazana su dva svetačka lika. Lijevo od propovjedaonice u kartuši je naslikan sv. Nikola Tavelić, a desno od propovjedaonice bl. Marko Križevčanin. Sv. Nikola Tavelić prikazan je na lomači u franjevačkom habit, raširenih ruku, a bl. Marka Križevčanina je prikazan u dimu, držeći knjigu i palmu mučeništva. Oba su prikaza sveca oslikana kasnije nego oslik svetišta te je vidljivo kako ih je izveo isti slikar. Možemo isto tako pretpostaviti kako je umjetnik naslikao i kartušu na južnoj strani lađe

¹²² Anđela Horvat, »Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj«, 1982., str. 146. Ne navodi se, međutim, izvor podatka o atribuciji, tj. konkretni tekst Marije Mirković-Belaj.

u kojoj je prikazan sv. Alojzije Gonzaga. Sveti je Alojzije prikazan s križem u ruci, ljiljanima u vazi i lubanjom na stolu, a iz kuta izvire dim u koji je uperio pogled. U donjem djelu svake od kartuša navedena su imena prikazanih svetačkih likova, a u onoj s prikazom sv. Alojzija Gonzage zapisana je i godina nastanka: 1991.

Slika 29. Bl. Marko Križevčanin i anđeo na trijumfalnom luku, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

5. ZAKLJUČAK

Župna crkva u Koprivničkom Ivancu bila je građena nekoliko puta, a zadnja gradnja potječe iz 1742. godine kada su stanovnici odlučili sagraditi zidanu sakralnu građevinu u duhu baroka. Novu su crkvu naslonili na već sagrađen zvonik na pročelju crkve. Prije nego što je vođenje spomenica bilo učestalije, vrlo je malo podataka koji nam govore o povijesti crkve. Od druge polovice XX. stoljeća crkva je opetovano obnavljana, te je izgubila dio svoje ranije opreme. Uz glavni oltar sv. Ivana Krstitelja, danas se u crkvi nalazi još četiri bočna oltara te propovjedaonica. Za župu su važne bile i orgulje koje je napravio Adam Žuvić 1829. godine, no one su zamijenjene 1915., a kasnije 2012. godine govori se o njihovom premještanju, no prema fotografijama iz 1972. čini se kako su te orgulje i dalje dio inventara crkve. Važno bogatstvo ove crkve je iluzionistički oslik pripisan štajerskom slikaru Antonu Jožefu Lerchingeru. Iako bez potvrde, zanimljiv je i povijesni navod slikara Nikole Bolla. Svetište u Koprivničkom Ivancu ispunjeno je scenama iz života i smrti sv. Ivana Krstitelja koje odjeljuje iluzionirana arhitektura. Autor ovog oslika koristio je rokoko motive, lišće, volute i cvijeće kako bi ispunio prostor između narativnih prizora, a scene su prikazane u kartušama popraćenim biblijskim natpisima.

Kako je obnova crkve i dalje u tijeku, nemamo podataka o tome gdje se nalazi krstionica iz XVIII. stoljeća. Crkva trenutno ima obnovljeno svetište, zvonik je u obnovi, a planira se i cjelovita obnova njezine unutrašnjosti. Ovaj rad je poticaj za daljnja istraživanja te dodatnu analizu opreme ovoga važnoga spomenika baroka u Podravini.

6. POPIS LITERATURE

1. Badurina, Anđelko, »Ambon (i propovjedaonica)«, u: *Služba Božja: liturgijsko-pastoralna revija*, 26 (4), 1986., str. 327-333.
2. Badurina, Anđelko (ur.), *Leksikon liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2006. [1979.]
3. Balog, Zdenko, *Križevački kipar Stjepan Sever(in). Najznačajniji predstavnik pokrajinskog baroka u sjevernoj Hrvatskoj*, Križevci: Gradski muzej Križevci, 2021.
4. Baričević, Doris, *Barokno kiparstvo sjeverne Hrvatske*, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Školska knjiga, 2008.
5. Baričević, Doris, »Slovenski kipar Matija Gallo u Hrvatskoj«, u: *Kaj: časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, 48 (5-6), 2015., str. 45-78.
6. Brdarić, Franjo, *Iz povijesti župa Koprivnički Ivanec, Kuzminec, Rasinja, Imbriovec, Peteranec, Drnje, Legrad i Štrigova*, Koprivnica: Meridijani, 2015.
7. Buljan Cypryn, Dana, »Konzervatorsko-restauratorski radovi na tabernakulu glavnog oltara Crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu«, u: *Podravski zbornik*, 40, 2014., str. 238-241.
8. Buturac, Josip, »Popis župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine«, u: *Starine Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Knj. 59, 1984., str. 43-108.
9. Cevc, Anica, *Anton Jožef Lerhinger*, Ljubljana: Narodna galerija, 2007.
10. Cvetnić, Sanja, »Habsburški politički utjecaji i ikonografija sv. Ivana Nepomuka u Hrvatskoj«, u: *Hagiologija: kultovi u kontekstu*, ur. Ana Marinković, Trpimir Vedriš, Zagreb: Leykam international, 2008., str. 161-167.
11. Cvetnić, Sanja, *Ikonografija nakon Tridentskoga sabora i hrvatska likovna baština*, Zagreb: FF-press, 2020. [2007.].
12. Dobronić, Lelja, *Templari i Ivanovci u Hrvatskoj*, Zagreb: Dom i svijet, 2002.
13. Feletar, Dragutin, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica, s posebnim osvrtom na župne crkve u Kuzmincu i Koprivničkom Ivancu«, u: *Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin*, 6-7, 1994., str. 59-78.
14. Feletar, Dragutin, *Podravina: prinos poznavanju gospodarskog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*, Koprivnica: Podravka, 1973.
15. Herkov, Zlatko, »Prinosi za poznavanje naših starih mjera za dužinu i površinu (I. dio)«, u: *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, sv. VII., 1974., str. 61-151.

16. Horvat, Anđela, »O baroku u srednjoj Podravini«, u: *Podravski zbornik*, 3, 1977., str. 203-228.
17. Horvat, Anđela, »Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj«, u: Anđela Horvat, Radmila Matejčić, Kruno Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1982., str. 1-381.
18. Horvat, Rudolf, *Rimokatoličke župe u Hrvatskoj Podravini*, Zagreb: [s. n.], 1941.
19. Horvat-Levaj, Katarina, *Barokna arhitektura*, Zagreb: Naklada Ljevak, 2015.
20. Medvarić-Bračko, Ružica, *Život i običaji u župi Koprivnički Ivanec*, Koprivnica: Baltazar, 2011.
21. Nestić, Jasmina, *Iluzionirani oltari XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske*, doktorski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2014.
22. Nestić, Jasmina, »Poslijetridentska ikonografija u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«, u: *Trident u Hrvatskoj: vizualizacije tridentskoga programa u likovnoj baštini*, ur. Sanja Cvetnić, Danko Šourek, Tanja Trška, Zagreb: FF Press, 2022., str. 112-156.
23. Ožanić, Martina, »Obnova, ikonografija i tipologija glavnog oltara crkve sv. Antuna pustinjaka u Slavetiću«, u: *Portal: godišnjak Hrvatskoga restauratorskog zavoda*, 5, 2014., str. 137-149.
24. Repanić-Braun, Mirjana, »Anton Lerchinger – freske u kapeli Majke Božje u Novoj Vesi u Zagrebu«, u: *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 14, 1990., str. 173-177.
25. Repanić-Braun, Mirjana, »Prilog istraživanju baroknog slikarstva u Hrvatskoj – zidne slike u Višnjici i Koprivničkom Ivancu«, u: *Radovi u Institutu za povijest umjetnosti*, 36, 2012., str. 141-152.

7. POPIS ARHIVSKIH IZVORA

Nadbiskupijski arhiv u Zagrebu, Kanonske vizitacije:

1744., 95/VII, 35-36;

1746., 96/VIII, 74-75;

1750., 96/VIII, 192-193;

1758., 96/VIII, 348;

1778., 97/IX, 185-186

8. POPIS MREŽNIH STRANICA

1. Antonio Ciseri, *Art Renewal Center*, <https://www.artrenewal.org/artists/antonio-ciseri/2748> [pregledano 17. listopada 2024.]
2. Crkva sv. Ivana Krstitelja i župni dvor, *Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske*, <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-2793> [pregledano 2. listopada 2024.]
3. *eKultura*,
<https://ekultura.hr/osearch/items/?pageNum=0&size=15&sort=relevancy&themes=koprivni%C4%8Dki+ivanec&lang=nb> [pregledano 12. listopada 2024.]
4. Evadželje po Mateju 14, *BibleGateway*,
<https://www.biblegateway.com/passage/?search=Evan%C4%91elje%20po%20Mateju%2014&version=CRO> [pregledano 17. listopada 2024.]
5. Iz neznanja bacio 105 godina stare orgulje, *Glas Podravine*,
<https://library.foi.hr/dbook/novine.php?C=20&godina=2010&broj=000043&page=003&upit=orgulje> [pregledano 10. listopada 2024.]
6. Iz povijesti slobodnoga kraljevskoga grada, *Glas Podravine*,
<https://library.foi.hr/dbook/novine.php?C=20&godina=2010&broj=000040&page=013&upit=orgulje> [pregledano 10. listopada 2024.]
7. Lovro, sv., *Hrvatska enciklopedija*, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/lovro-sv> [pregledano 17. listopada 2024.]
8. Lurdska ukazanja, *Majka Božja Lurdska*, <https://gospa-lurdska.hr/lurdska-ukazanja/> [pregledano 17. listopada 2024.]
9. *Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Koprivničko-križevačke županije*,
https://www.prostorno-kkz.hr/images/2020/kulturna_bastina/popis_zasticenih_kulturnih_dobara_kkz_2020.pdf [pregledano 10. listopada 2024.]
10. Propovjedaonica Matije Galla u Kloštru Podravskom, *Podravske širine*, <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/12863> [pregledano: 7. listopada 2024.]
11. Sebastijan, sv., *Hrvatska enciklopedija*, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/sebastijan-sv> [pregledano 17. listopada 2024.]
12. Sveta Mala Terezija, *Sveta Terezija od Djeteta Isusa*,
<https://www.malaterezija.hr/info/sveta-mala-terezija> [pregledano 30. listopada 2024.]

13. Kako je sveta Mala Terezija postala svetica ruža?, *Hrvatska katolička mreža*, <https://hkm.hr/vjera/kako-je-sveta-mala-terezija-postala-svetica-ruza/> [pregledano 30. listopada 2024.]
14. U Koprivničkom Ivancu će se svete mise do kraja mjeseca održavati u Društvenom domu, *ePODRAVINA*, <https://epodravina.hr/u-koprivnickom-ivancu-ce-se-svete-mise-do-kraja-mjeseca-odrzavati-u-drustvenom-domu/> [10. listopada 2024]

9. POPIS SLIKOVNIH PRILOGA

Slika 1. *Prostorni raspored najvažnijih baroknih crkava i kapela na području Koprivnice* (izvor: Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica, s posebnim osvrtom na župne crkve u Kuzmincu i Koprivničkom Ivancu«, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, 6–7, 1994., str. 59–78.)

Slika 2. *Položaj župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu* (izvor: Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica, s posebnim osvrtom na župne crkve u Kuzmincu i Koprivničkom Ivancu«, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, 6–7, 1994., str. 59–78.)

Slika 3. *Južna strana župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu* (izvor: Crkva sv. Ivana Krstitelja i župni dvor, Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, <https://registar.kulturnadobra.hr/#/details/Z-2793> [pregledano 2. listopada 2024.]])

Slika 4. *Pogled na kor 1972. godine* (eKultura, <https://ekultura.hr/osearch/items/?pageNum=0&size=15&sort=relevancy&themes=koprivni%C4%8Dki+ivanec&lang=nb> [pregledano 12. listopada 2024.]])

Slika 5. *Pogled na kor danas* (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 6. *Tlocrt župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu* (izvor: Dragutin Feletar, »Sakralno barokno graditeljstvo u općini Koprivnica, s posebnim osvrtom na župne crkve u Kuzmincu i Koprivničkom Ivancu«, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, 6–7, 1994., str. 59–78.)

Slika 7. *Nepoznati majstor, Glavni oltar sv. Ivana Krstitelja*, početak XIX. stoljeća, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 8. *Tabernakul glavnog oltara (snimljen 2009., prije obnove)*, oko 1778., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (izvor: Dana Buljan Cypryn, »Konzervatorsko-restauratorski radovi na tabernakulu glavnog oltara Crkve sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu«, u: Podravski zbornik, 40, 2014., str. 238-241.)

Slika 9. *Tabernakul glavnog oltara (nakon obnove)*, oko 1778., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 10. Nepoznati majstor, *Oltar Majke Božje*, prijelaz XVIII. na XIX. st., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 11. Nepoznati majstor, *Oltar sv. Antuna Padovanskog*, prijelaz XVIII. na XIX. stoljeće, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 12. Nepoznati majstor, *Oltar Presvetog Srca Isusovog*, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 13. Nepoznati majstor, *Špilja Majke Božje Lourdske*, 1958., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 14: *Ploča sa Špilje Majke Božje Lourdske*, 1958., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 15: Nepoznati majstor, *Propovjedaonica*, izgrađena oko 1785., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 16: Matija Gallo, *Propovjedaonica*, 1801., župna crkva sv. Benedikta, Kloštar (izvor: Propovjedaonica Matije Galla u Kloštru Podravskom, Podravske širine, <https://podravske-sirine.com.hr/arhiva/12863> [pregledano: 7. listopada 2024.])

Slika 17. Anton Jožef Lerchinger?, *Oslík svetišta*, između 1768. i 1778., župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 18. *Navještenje rođenja Ivanova Zahariji* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 19. *Pohod Marije Elizabeti* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 20. *Rođenje Ivanovo* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 21. *Ivanovo obrezanje u hramu* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 22. *Sv. Ivan prenosi riječi Gospodnje* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 23. *Oltarna pala s prikazom Kristova krštenja* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 24. *Susret Ivana Krstitelja i Krista* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 25. *Odsijecanje glave sv. Ivanu Krstitelju* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 26. *Saloma pred Herodom i Salomin ples* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 27. *Polaganje u grob* (oslik svetišta), župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 28. *Oslík kupole svetišta*, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

Slika 29. *Bl. Marko Križevčanin i anđeo na trijumfalnom luku*, župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (snimila: Elena Baniček, 2024.)

10. SUMMARY

In the introductory of this work, we will describe the conditions in Podravina during the Baroque period. We will talk about the reasons for the later use of the Baroque style in that area and what changes did Baroque brought to these regions. Then we will dedicate the rest of the work to the church of St. John the Baptist in Koprivnički Ivanac. We will talk about its construction chronology and the reasons for its artistic importance. The records of canonical visitations and records recorded by the priest tell us a lot about the history of this church, with the help of which we can more accurately date the changes that took place over the centuries. The church was renovated several times, and the bell tower is still being renovated today, and we will talk about the changes that affected the appearance of the church and who is responsible for them. We will describe and analyze the main altar of St. John the Baptist, four side altars, a pulpit and a rich illusionistic image of the sanctuary, and we will briefly touch on the church organ. We will talk about attributing the authorship of the church paintings to Anton Jožef Lerchinger and what arguments support it.

Key words: baroque, Koprivnički Ivanec, Podravina, Saint John the Baptist, Anton Jožef Lerchinger